

Utlendingsdirektoratet

Årsrapport 1999

Om gjennomføringen av innvandrings-, flyktning- og integreringspolitikken

Innhold

Årsrapport 1999

Flyktninger

Årets største utfordring – 6 000 kosovo-flyktninger	5
Over 10 000 asylsøkere til Norge i 1999	7
Nærmere om asylsøkere fra enkelte land	8
Enslige mindreårige asylsøkere	11
Overføringsflyktninger i 1999	12
Flere saker og økt saksbehandlingstid	13
Nesten 13 000 fikk beskyttelse i 1999	13

Mottak og bosetting

Rekordmange beboere i mottak	17
Asylmottak – et botilbud for flyktninger	18
Levekår i mottak	19
6 738 ble bosatt i 1999	20

Frivillig tilbakevending til hjemland

Mange valgte å vende hjem i 1999	22
--	----

Arbeidsinnvandring

Utvidet mulighet for arbeidsinnvandring	24
Forskjellige typer tillatelser	25

Familiegjenforening

Vilkår for familiegjenforening	28
DNA-prosjekt skapte debatt	29

Andre juridiske saker

Visum	31
Bosettingstillatelse	31
Statsborgerskap	31

Innvandrere i det norske samfunnet

Fortsatt vekst i innvandrerbefolkningen	33
Mangfold i arbeidslivet	34
Lokalvalget 1999	37
Hjelp til selvhjelp for lokalsamfunn	38
Tvunget til ekteskap	39

Om UDI

Formål og organisasjon	40
UDI i 1999	41
Regnskap 1999 – Nøkkeltall	43

Vedlegg

Utfyllende statistikk	44
Begrepsdefinisjoner	50
Publikasjoner utgitt av UDI i 1999	51

Utgitt av: Utlendingsdirektoratet

Postboks 8108 Dep

0032 Oslo

www.udi.no

E-post: udi@udi.no

Ansvarlig: Informasjonsenheten

Design: Ashley Booth Design AS

Trykk: Løren Grafisk AS

Foto: Trond Isaksen

Opplag: 5 000

Utgitt i mars 2000

ISSN: 0803-8554

ISBN: 82-427-0360-4

«Året 1999 var kanskje det mest hektiske i UDIs historie.»

Et krevende år

Året 1999 var kanskje det mest hektiske i UDIs historie. Det kom over 10 100 asylsøkere, en økning på 19 prosent i forhold til 1998, og mer enn en firedobling fra 1997. UDI sto også for gjennomføringen av Regjeringens beslutning om å evakuere flyktninger fra Kosovo, og i løpet av noen hektiske måneder fikk vi til Norge over 6 000 personer. Kort etter bisto vi over halvparten med å returnere. Alt dette medførte en stor belastning både på saksbehandlingsapparatet og mottaksapparatet. Kosovosakene hadde topp prioritet, og selv om vi ble tilført ressurser tok det som alltid tid å få på plass personer og gi dem nødvendig opplæring.

Totalt økte antallet saker til Juridisk avdeling fra 96 000 i 1998 til 115 000 i 1999, og saksbehandlingstidene økte - både hos oss og hos politiet og i Justisdepartementet. Vi hadde 75 asylmottak i begynnelsen av året, ved sommeren hadde vi kommet opp i 144. På det mest hektiske etablerte vi ett nytt mottak om dagen. Ved årets slutt var det 131 asylmottak med 14 000 personer, hvorav mange som har fått en tillatelse og venter på å bli bosatt i en kommune. Til tross for sterk innsats greide vi nemlig ikke å bosette så mange som vi hadde ønsket. Totalt ble det bosatt drøyt 6 700 personer i kommunene, hvorav over 1 600 overføringsflyktninger og snaut 1 400 familie-gjenforente.

Bildet av 1999 blir ikke fullstendig uten å nevne det omfattende utrednings- og omorganiseringsarbeid som også pågikk, knyttet bl.a. til UDIs kommende overtakelse av asylintervjuer fra politiet, til generell effektivisering av saksbehandlingen, til fremtidig Schengen-tilknytning, og til utviklingen av et nytt data- og informasjonssystem for utlendingsforvaltningen. Året vil, dessverre, også bli husket for den langvarige og belastende mediafokuseringen vi ble gjenstand for, i tilknytning til påstander om uregelmessigheter i tidligere visumsaker.

Vi føler grunn til å være stolte av den jobben vi gjorde i forbindelse med evakueringen av Kosovo-flyktningene. Her viste organisasjonen en stor grad av fleksibilitet i en akutt situasjon. Samtidig viste utviklingen i 1999 at vi fortsatt har en stor jobb å gjøre med å få ned saksbehandlingstidene i det store antallet enkeltsaker vi behandler.

UDI går inn i det første året etter tusenårsskiftet med store og krevende utfordringer. Over 8 000 personer skal bosettes i norske kommuner, saksbehandlingen skal effektiviseres, nye oppgaver og medarbeidere skal komme på plass. Samtidig skal vi fortsatt søke å gi en kvalitativt god behandling av alle de søknader som kommer, og forbedre vår service og tilgjengelighet overfor søkere og andre som ønsker kontakt med oss. Ikke minst skal vi fortsatt yte vårt bidrag til en positiv utvikling av et mer mangfoldig Norge, gjennom arbeidet med integreringsspørsmål - og mot diskriminering og rasisme.

Vi skal gjøre alt dette med utgangspunkt i vårt nye hovedkontor i Hausmanns gate 21, hvor vi flyttet inn sommeren 1999, og hvor vi nå har bedre arbeidsvilkår og er mer synlige og tilgjengelige enn noen gang tidligere. Vi håper at både publikum og samarbeidspartnere vil merke positive effekter av dette. Vi håper også at denne årsrapporten kan gi nyttig informasjon og en øket forståelse for det store og komplekse arbeidsfeltet UDI ivaretar, og for den politikk og de regler som ligger til grunn for vårt arbeid.

Petter J. Drefvelin
Direktør

Årets største utfordring - 6 000 flyktninger fra Kosovo

De første av i alt 6 099 flyktninger som kom fra Kosovo til Norge i 1999, landet på Gardermoen

6. april. Allerede 16. juli lettet det første flyet som fraktet flyktninger tilbake til Kosovo.

Ved utgangen av året hadde 3 630 kosovo-flyktninger reist tilbake til Kosovo. Mottaket av kosovo-flyktningene var UDIs største utfordring i 1999.

Den kanskje største enkeltutfordringen var knapphet på tid. 24. mars begynte NATO luftkrigen mot Jugoslavia. Søndag 4. april (første påskedag) vedtok den norske regjeringen at Norge skulle ta imot inntil 6 000 kosovo-flyktninger fra leire i Makedonia. Allerede den første dagen etter påskeferien landet de første flyktningene fra Kosovo på Gardermoen.

Fredsavtalen for Jugoslavia ble undertegnet 10. juni, en drøy uke etter at de siste kosovo-flyktningene fra Makedonia kom til Norge. UNHCRs evakueringsprogram fortsatte fram til begynnelsen av juli. Ifølge tall fra UNHCR (FNs høykommissær for flyktninger) ble i overkant av 91 000 flyktninger evakuert fra Makedonia til andre land. Bare to uker etter at de siste flyktningene ble evakuert reiste de første flyktningene hjem fra Norge.

Barnefamilier ble prioritert

Det normale når man velger ut flyktninger som skal evakueres, er å legge hovedvekten på individuelt beskyttelsesbehov. Blant flyktningene i Makedonia var imidlertid beskyttelsesbehovet i hovedsak det samme for alle, og derfor ble andre kriterier tillagt større vekt.

Under utvelgelsen av flyktningene som skulle evakueres, ble barnefamilier, syke og eldre prioritert. Det ble lagt stor vekt på å holde familier samlet så langt mulig. Også personer med særlige beskyttelsesbehov ble prioritert.

I samarbeid med UNHCR sto UDI for den praktiske utvelgelsen av flyktninger som skulle evakueres til Norge. Gjennom hele evakueringsperioden jobbet tre-fire medarbeidere fra UDI i leirene i Makedonia.

45 fly, fem flyplasser

Norge var blant de første landene som fløy ut flyktninger fra Kosovo. De første elleve gruppene med flyktninger ble fløyet fra Makedonia til Italia med et fly fra det norske forsvaret, og derfra til Norge med et passasjerfly fra Braathens. De øvrige flyvingene ble arrangert av International Organisation for Migration (IOM).

De fleste flyene landet på Gardermoen. For å lette presset på transittmottakene på Østlandet ble også Kjevik (Kristiansand), Værnes (Trondheim), Evenes (Harstad/Narvik) og Høybuktmoen (Kirkenes) brukt til å ta imot fly med flyktninger.

Rask oppbygging av mottakskapiteten

Den første uken etter påsken opprettet UDI ti nye flyktningsmottak. I løpet av de to månedene det tok å hente de 6 099 flyktningene fra Makedonia ble det opprettet i alt 61 nye mottak. Mottakene var spredt over hele landet. Antall beboere i mottakene økte fra 8 000 til 15 000. Kommuner, frivillige organisasjoner og private viste stort engasjement i forhold til å finne bosteder til flyktningene. UDI fikk inn så mange tilbud om mottakslokaler at det i stor grad var mulig å velge ut de best egnede. (Se også underkapittelet «Asylmottak – et botilbud for flyktninger», side 18.)

Kollektiv beskyttelse

Regjeringen bestemte at flyktningene fra Kosovo som ble evakuert til Norge, skulle gis midlertidig kollektiv beskyttelse her i landet. Den kollektive beskyttelsen omfattet også asylsøkere fra Kosovo som ventet på vedtak i sine saker eller allerede hadde fått avslag da krigen begynte. Flyktningene fikk oppholdstillatelse for ett år. I alt fikk 7 957 flyktninger fra Kosovo slik kollektiv beskyttelse.

Freden i Kosovo gjorde at Regjeringen opphevet den kollektive beskyttelsen 6. august. De flyktningene som ønsker å bli i Norge etter at deres ettårige oppholdstillatelse går ut sommeren 2000, må søke om asyl på vanlig måte. De som oppfyller kravene, vil få asyl eller oppholdstillatelse på humanitært grunnlag i Norge. De som ikke oppfyller kravene, må reise hjem.

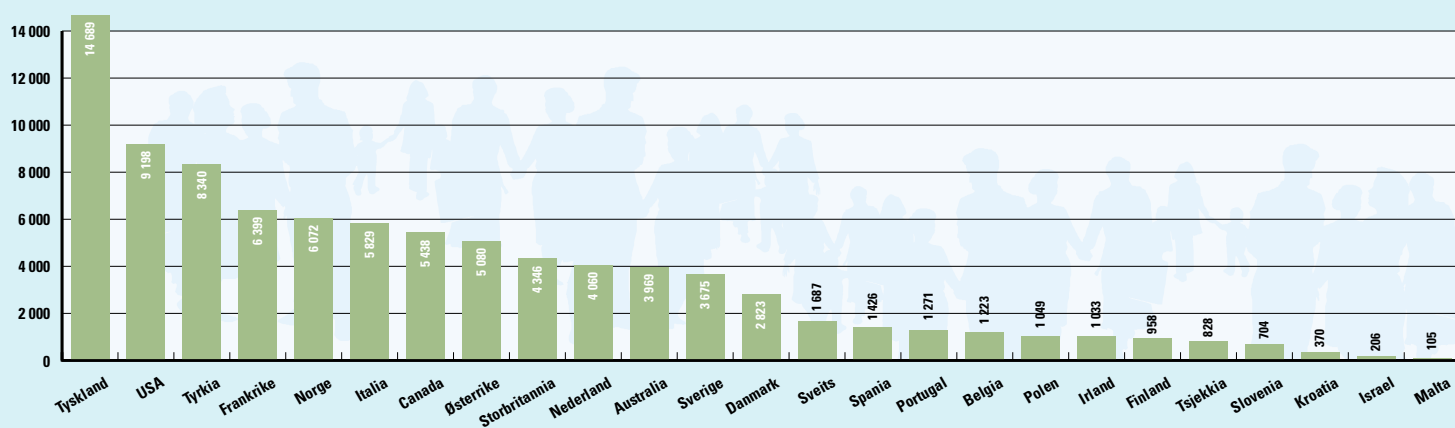
Returstopp

Under krigen innførte Justisdepartementet stans i tilbakesendingen av asylsøkere fra Jugoslavias naboland som hadde fått avslag på sine søknader. Returstoppet gjaldt i hovedsak asylsøkere fra Kroatia.

Både returstoppet og den kollektive beskyttelsen ble opphevet 6. august.

Tabellen viser hvor mange Kosovo-flyktninger ulike land tok imot i perioden fra 5. april til 6. juli 1999.

Antall kosovo-flyktninger ulike land tok imot i perioden fra 5. april til 6. juli 1999

Rask tilbakevending

Etter at de serbiske styrkene hadde trukket seg ut av Kosovo, ønsket mange flyktninger å vende tilbake til hjemlandet raskest mulig. Mange av dem manglet reisedokumenter, og måtte derfor vente på å få oppholdstillatelse og norsk utlendingspass før de kunne reise hjem.

For å imøtekomme flyktningenes ønske om rask tilbakevending, innførte UDI forenklete rutiner for behandling av søknader om oppholdstillatelse, reisedokumenter og tilbakevendingsstøtte. Etter at de forenklete rutinene kom på plass, tok det tre-fire dager fra søknadene ble levert inn til alle formaliteter var i orden.

Til sammen reiste 3 630 flyktninger tilbake til Kosovo fra Norge i løpet av 1999. August var den måneden da flest vendte hjem. I løpet av august reiste i alt ti fly fra Norge til Makedonia/Kosovo. Totalt fraktet 27 fly flyktninger tilbake til Kosovo i løpet av høsten og vinteren.

423 kom tilbake til Norge

Det viste seg utover høsten at relativt mange flyktninger fant forholdene i Kosovo vanskeligere enn de hadde håpet. Av flyktningene som reiste tilbake til hjemlandet, kom 423 tilbake til Norge før årsskiftet. Gjenoppbyggingen i Kosovo gikk langsommere enn mange hadde regnet med. I tillegg kom en del familiefedre som hadde reist hjem for å sjekke forholdene, tilbake til Norge. De som kom tilbake fra Kosovo, må i utgangspunktet betale tilbake den støtten de fikk av norske myndigheter i forbindelse med hjemreisen.

Ble boende i mottakene

I utgangspunktet var det meningen at flyktningene fra Kosovo skulle bosettes i norske kommuner så snart som mulig. Freden i Kosovo kom imidlertid raskere enn de fleste hadde våget å håpe, og dermed falt grunnlaget for den kollektive beskyttelsen bort. Kommunal- og regionaldepartementet bestemte derfor at flyktningene likevel ikke skulle bosettes i kommunene fordi oppholdstillatelsene deres ikke vil bli fornyet når de utløper sommeren år 2000. Likevel var det enkelte kosovo-flyktninger med spesielle humanitære eller sosiale behov som ble bosatt i kommuner i 1999.

Informasjonstelefon

I forbindelse med evakueringen av flyktninger fra Makedonia til Norge ble det opprettet en gratis informasjonstelefon for borgere fra det tidligere Jugoslavia. Telefontjenesten ble drevet av Flyktningerrådet på oppdrag fra UDI. Innringere kunne få informasjon om forholdene i Kosovo, norsk utlendingslovgivning (særlig familiegjenforening), statlige mottak, bosetting i kommunene og familiemedlemmer i hjemlandet. Etter fredsavtalen ble innholdet i tjenesten dreiet mer over mot rådgivning i forbindelse med tilbakevending.

Over 10 000 asylsøkere til Norge i 1999

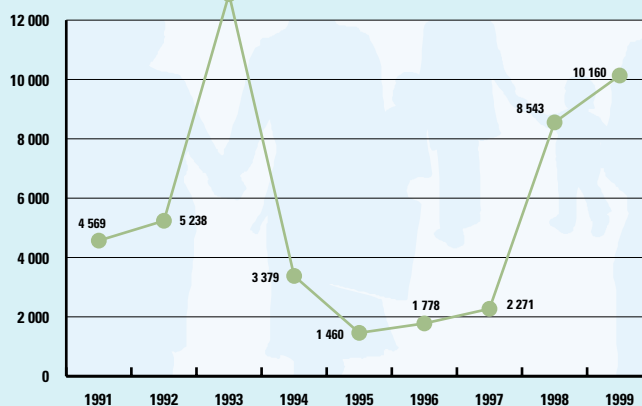

Totalt 10 160 personer søkte om asyl i Norge i 1999. Det var en økning på 19 prosent fra 1998 da 8 543 asylsøkere kom til Norge. Den prosentvise økningen i Norge var tilnærmet lik økningen i Europa som helhet. Irakere (hovedsakelig kurdere) utgjorde den største søkergruppen; 4 073 irakere søkte om asyl i Norge i 1999.

Når det gjelder fordelingen på nasjonalitet blant asylsøkerne som kom til landet, var situasjonen i Norge annerledes enn i resten av Europa i 1999. Norge hadde 209 prosents økning i antall irakiske søkere fra 1998 til 1999. Ingen andre europeiske land opplevde en tilsvarende utvikling.

Den andre store endringen i det norske ankomstbildet fra var det nær totale bortfallet av asylsøkere fra Øst-Slavonia i Kroatia. Med 2 452 personer utgjorde asylsøkere fra Øst-Slavonia den klart største søkergruppen i 1998. I 1999 var det tilsvarende tallet bare 60. Nedgangen skyldtes at det ble innført visumplikt for kroatisk borgere i juni 1998.

Asylsøkere fra 1991 til 1999

Tabellen under viser de viktigste trekkene i utviklingen i ankomstbildet for asylsøkere til Norge fra 1998 til 1999.

Land/år	1999	1998	Endring (ant.)
Irak	4 073	1 317	+2 756
Somalia	1 340	955	+385
Jugoslavia	1 152	1 666	-514
Russland	318	141	177
Slovakia	233	1	228
Kroatia	60	2 452	-2 392

Det kom asylsøkere fra 86 forskjellige land til Norge i 1999. Fra de fleste landene kom det imidlertid såvidt få søkere at endringene ikke gjorde nevneverdige utslag på statistikken.

Flest fra Jugoslavia til Europa

I Europa preget naturlig nok økningen i asylsøkere fra det tidligere Jugoslavia året som gikk. Tall fra UNHCR (FNs høykommissær for flyktninger) viser at om lag 431 000 personer søkte om asyl i europeiske land i 1999. Det tilsvarer en økning på 19 prosent fra 1998.

Ved siden av Sverige var Norge blant de få landene som opplevde en nedgang i antall asylsøkere fra Jugoslavia fra 1998 til 1999.

De aller fleste landene i Europa opplevde en økning i antall asylsøkere i fjor. De landene som tok imot flest, var :

Land	Antall	Endring (%)
Tyskland	95 331	-3%
Storbritannia	84 701	+53%
Sveits	46 133	+12%
Nederland	39 299	-13%
Belgia	35 778	+63%
Frankrike	30 072	+34%
Østerrike	20 129	+46%

For Norges del sank antall søkere fra Jugoslavia fra 1 666 i 1998 til 1 152 i 1999, en reduksjon på 31 prosent.

Utviklingen gikk i ulik retning i våre to skandinaviske naboland i 1999. I Danmark økte antall asylsøkere med drøyt 13 prosent, fra 5 702 i 1998 til 6 467 i 1999. I Sverige sank antallet med ca. 12,5 prosent, fra 12 844 til 11 231 i 1999.

Nærmere om asylsøkere fra enkelte land

IRAK:

Den viktigste grunnen til at antall kurdiske asylsøkere fra Nord-Irak til Norge økte med 209 prosent i 1999 var at Norge i mindre grad enn andre europeiske land strammet inn praksis overfor denne gruppen.

I 1999 var det praktisk umulig å sende asylsøkere som ikke oppfylte kravene for å få oppholdstillatelse, tilbake til Nord-Irak. Ingen land i Europa returnerte asylsøkere til Irak i fjor.

Tyskland, Nederland og Danmark begynte i 1998 å avslå asylsøknader fra nord-irakiske kurdere som ikke oppfylte disse landenes krav for å få beskyttelse. Hensikten var å få de avviste søkerne til å returnere til Nord-Irak, et område som FNs Høykommissær for flyktninger vurderer som trygt for personer uten et individuelt behov for beskyttelse. De avviste søkerne får ikke tillatelse til å arbeide eller gå på skole. De får ikke familiegjenforening, og de økonomiske ytelsene de mottar er minimale. I stedet for å returnere til Nord-Irak, reiser imidlertid mange videre til andre vestlige land for å forsøke å etablere seg der.

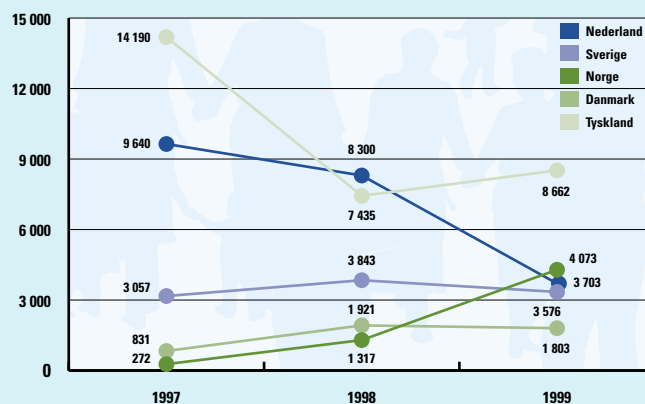
I Norge fikk alle irakiske asylsøkere som ikke kunne returneres, oppholdstillatelse i 1999. Oppholdstillatelsene gir rett til å ta arbeid og til familiegjenforening. Det er liten tvil om at forskjellen mellom norsk praksis og praksis i andre europeiske land bidro i stor grad til tredoblingen av antall irakiske asylsøkere som kom til Norge i 1999.

Europeiske trender kommer sent til Norge

Trender kommer ofte senere til Norge enn til land som ligger mer sentralt i Europa, også når det gjelder innvandrere og flyktninger. De fleste asylsøkergrupper fra Midtøsten har tidligere betraktet Norge som et perifert og relativt lite interessant asylland. Dette har også vært tilfellet med kurdere fra Irak.

I 1997 økte antall kurdiske asylsøkere fra Irak og Tyrkia som kom til EU-landene kraftig. Først i 1999 opplevde Norge en tilsvarende sterk tilstrømning av kurdere. Det skjedde etter at flere sentrale mottakerland strammet inn sin praksis overfor irakiske søkere i 1998. Andre europeiske land har de siste to årene opplevd enten en nedgang eller en beskjeden økning i antall kurdiske asylsøkere.

Irakiske asylsøkere 1997 til 1999

Mange med opphold i andre land fikk bli i Norge

Norge returnerer asylsøkere som har hatt opphold i andre land til disse landene i den utstrekning det er mulig. Strengt formelle krav i forbindelse med tilbakeføring av asylsøkere til trygge land de tidligere har hatt opphold i, førte til at mange asylsøkere, både kurdiske og andre, i 1999 ikke kunne sendes tilbake til europeiske land der de hadde hatt opphold. Disse søkerne ble dermed i Norge, og fikk sine asylsøknader behandlet her. De fleste asylsøkere som har fått avslag på sine asylsøknader i et annet land, får avslag også i Norge dersom ikke nye avgjørende opplysninger kommer fram etter ankomst hit. På grunn av problemene i forhold til retur til Irak fikk imidlertid mange irakiske søkere som hadde hatt opphold i andre land, oppholdstillatelse i Norge i 1999.

Som et ledd i en større kartlegging av tilstrømningen av irakiske søkere sommeren 1999, ble fingeravtrykkene til asylsøkere som kom til Norge i første halvår sjekket mot data i enkelte andre europeiske land, i første rekke Sverige, Danmark og Tyskland. Det viste seg at 25 prosent av søkerne som ble sjekket i Tyskland hadde søkt om asyl der tidligere. Det er grunn til å tro at en enda større andel av de nord-irakiske søkerne hadde søkt om asyl i ett eller flere europeiske land før de kom til Norge. I tillegg til søkere som hadde fått avslag på sine søknader i andre land, kom det også søkere som ventet på svar i andre land. En del kom til Norge til tross for at de tidligere hadde fått innvilget opphold i et annet land.

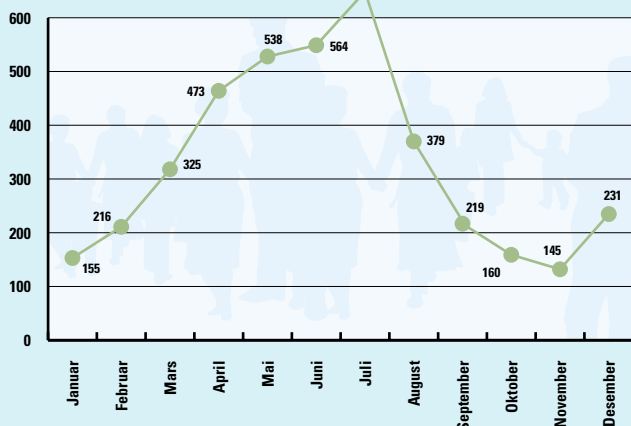
Uten identifikasjonspapirer

Det var ikke bare irakiske asylsøkere som manglet identifikasjonspapirer i 1999. Kun omlag 10 prosent av asylsøkerne som kom til Norge i fjor, hadde med seg papirer som dokumenterte deres identitet.

Det at en asylsøker mangler papirer er ikke ensbetydende med at vedkommende gir uriktige opplysninger om identitet og beskyttelsesbehov. Mangel på dokumentasjon gjør det imidlertid vanskeligere for myndighetene å sjekke de opplysningene søkeren gir, og bidrar til at behandlingstiden for asylsaker blir lengre.

Irakiske asylsøkere per måned 1999

Færre asylsøkere til landet i andre halvår

Asylsøkere fra Irak utgjorde hele 40 prosent av alle som søkte asyl i Norge i 1999. Tilstrømningen av irakiske borgere steg fra måned til måned fram til toppmåneden juli, da hele 668 irakere søkte om asyl i Norge. Fra august og ut året sank imidlertid antallet asylsøkere fra Irak.

Det er umulig å fastslå med sikkerhet hvorfor tilstrømningen fra Irak avtok fra august. Det er imidlertid sannsynlig at både signaler fra Justisdepartementet om en strengere praksis overfor irakiske søkere i slutten av juli og avsløringen av en menneskesmuglerliga i Tyskland (ligaen skal ha smuglet flere tusen asylsøkere til Norden) i begynnelsen av august, bidro til å redusere tilstrømningen av irakere til Norge i annet halvår.

Stabil i Nord-Irak

Utsatte personer fra Nord-Irak kan helt klart ha behov for beskyttelse. Sikkerhetssituasjonen tilsier imidlertid ikke at det foreligger et generelt beskyttelsesbehov for alle som velger å forlate området. Denne vurderingen deles av UNHCR, som i juni uttalte følgende:

«UNHCR would not object to the return to their places of origin in Northern Iraq of asylum seekers originating therefrom, who have been found through fair and efficient procedures, not to be in need of international protection.»

I 1992 ble det opprettet et kurdisk selvstyreområde som har vært beskyttet av USA og Storbritannia. FNs sanksjoner mot Irak har lagt grunnlaget for en transittøkonomi basert på illegal oljeeksport i området. Transittøkonomien har skapt grobunn for relativ velstand i et område som har vært preget av borgerkrigstilstand i flere år. Situasjonen var imidlertid relativt stabil i 1999 etter at en avtale mellom de stridende partene ble undertegnet i Washington i 1998. Årsaken til at antallet asylsøkere til Vest-Europa fra dette området har økt så mye er derfor ikke endringer i sikkerhetssituasjonen, men det faktum at myndighetene i enkelte vestlige land har følt seg henvist til å gi opphold på grunn av blokkerte returmøjligheter. I 1999 fikk 12 irakere asyl i Norge. 996 fikk opphold på humanitært grunnlag. 335 irakere fikk avslag, og ble henvist til å søke i et trygt tredjeland.

SOMALIA:

I 1999 avslø UDIs første gang asylsøknader fra somaliere som ikke oppfylte kravene for å få opphold i Norge. Omlag 10 personer fikk avslag på sine søknader. Tidligere har alle somaliere som har søkt asyl i Norge uten å ha et individuelt behov for beskyttelse, fått oppholdstillatelse på humanitært grunnlag på grunn av den generelt vanskelige situasjonen i det borgerkrigsrjete landet. Situasjonen i det nordlige Somalia har imidlertid bedret seg de senere årene, og i begynnelsen av 1999 bestemte Justisdepartementet at personer med tilhørighet i det nordlige Somalia ikke har generell grunn til å frykte forfølgelse. Ingen som har fått avslag på sine søknader, er foreløpig blitt sendt tilbake til Somalia.

I tråd med vurderingen av de sikkerhetsmessige forholdene i Somalia, bestemte UDI i juni 1999 at somaliske borgere ikke lenger skal få generelt unntak fra regelen om at søknader om familiegjenforening må leveres ved norsk utenriksstasjon. Tidligere hadde somaliere med lovlig opphold i Norge adgang til å søke om gjenforening for sine familiemedlemmer i Somalia fra Norge.

Til tross for at sikkerhetssituasjonen i store deler av Somalia bedret seg i 1999 og at norsk praksis overfor somaliske asylsøkere ble strammet noe inn som følge av denne utviklingen, økte antall asylsøkere fra Somalia fra 955 i 1998 til 1 340 i 1999. I 1997 var det tilsvarende antallet 552.

I Sverige og Danmark har antall somaliske søkere sunket de siste årene etter at politikken overfor somaliske asylsøkere har blitt strammet inn (i vesentlig større grad enn i Norge). Til Sverige, som tradisjonelt tar imot mange asylsøkere, kom det bare 289 asylsøkere fra Somalia i 1999. I Danmark var tallet 486 i fjor. Det er nærliggende å tro at mye av den økte tilstrømningen til Norge skyldes innstramninger i praksis overfor denne gruppen i våre naboland og i andre europeiske land.

I 1999 fikk 1 somalier asyl. 594 somaliere fikk opphold på humanitært grunnlag i Norge, 10 fikk avslag. Et hundretalls somaliere ble henvist til å søke asyl i et trygt land de hadde oppholdt seg i på vei til Norge.

JUGOSLAVIA:

Antall asylsøkere fra Jugoslavia sank fra 1 666 i 1998 til 1 152 i 1999. Antall søkere steg noe under krigen i Kosovo, for så å synke betydelig mot slutten av 1999. Så godt som alle asylsøkerne fra Jugoslavia var kosovoalbanere.

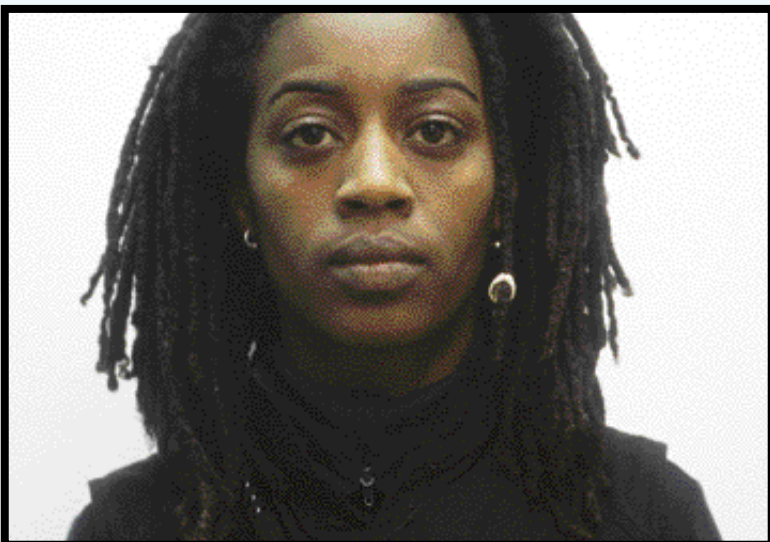
Da krigen i Kosovo begynte, ventet om lag 1 700 asylsøkere fra Jugoslavia på vedtak i sine saker. På samme måte som flyktningene som ble evakuert fra Makedonia, fikk de kollektiv beskyttelse i Norge for ett år. Etter at krigen var slutt ble den kollektive beskyttelsen opphevet (6. august). De som måtte ønske å bli i Norge etter at den ettårige tillatelsen går ut, må søke om asyl på individuelt grunnlag. Disse søknadene vil bli behandlet på vanlig måte. Dette gjelder også sakene til søkere som kom til landet etter at den kollektive beskyttelsen ble opphevet.

Situasjonen var spent i Kosovo utover høsten og vinteren i 1999. Da var det imidlertid ikke lenger albanere, men i hovedsak serbere og andre minoritetsgrupper som ble utsatt for overgrep. Internasjonale styrker måtte beskytte disse folkegruppene mot overgrep fra albanere. Også albanere og personer fra minoritetsgrupper som ble beskyldt for å ha samarbeidet med serberne under krigen, ble utsatt for overgrep. For albanere flest var sikkerhetssituasjonen tilfredsstillende mot slutten av året, og de hadde ikke et generelt beskyttelsesbehov ved årsskiftet.

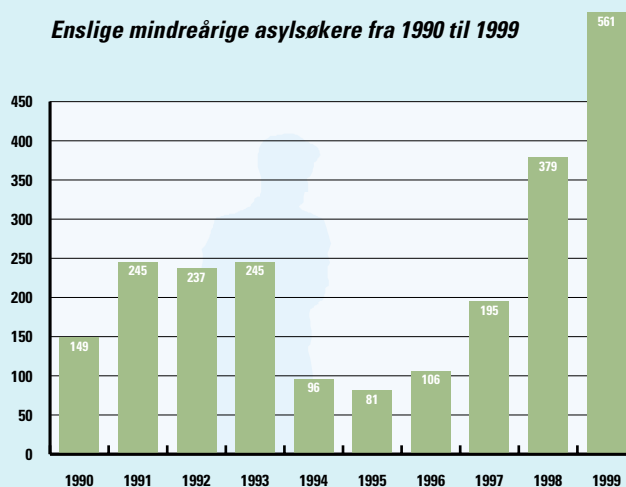
Seks personer fra Jugoslavia fikk asyl i Norge og 45 fikk opphold på humanitært grunnlag. 1 865 asylsøkere fikk kollektiv beskyttelse. Ved utgangen av 1999 hadde UDI ikke fattet vedtak i sakene til noen av søkerne som kom til Norge etter 6. august. Bare personer som ble henvist til å søke om asyl i trygge tredjeland, fikk avslag på sine søknader i 1999.

Enslige mindreårige asylsøkere

Stadig flere barn og ungdommer kommer som asylsøkere til Norge helt alene.

Enslige mindreårige asylsøkere fra 1990 til 1999

Enslige mindreårige asylsøkere er personer under 18 år som kommer til landet uten foreldre eller andre med foreldreansvar. Flesteparten kommer fra land i krig eller borgerkrigsliknende tilstander.

Tall og trender

I 1999 kom 561 enslige mindreårige asylsøkere til Norge. 126 av dem var jenter og 435 gutter. Den største aldersgruppen av enslige mindreårige asylsøkere var ungdommer mellom 16 og 18 år. Utviklingen de siste tre årene viser at stadig flere barn og ungdommer kommer som asylsøkere til landet alene.

Behandling av søknader

Målet i UDI er at asylsøknader fra enslige mindreårige skal gis prioritet i alle ledd av saksbehandlingen, søknadene skal være vurdert og avgjort innen sju uker. Fordi det ofte forekommer uklarheter med

Enslige mindreårige asylsøkere i 1999 etter nasjonalitet

Land	Antall
Irak	198
Somalia	140
Sri Lanka	49
Jugoslavia	39
Etiopia	32
Eritrea	16
Kroatia	15
Afghanistan	10
Russland	8
Iran	7
Andre	47
Totalt	561

hensyn til nasjonalitet, alder og tidligere oppholdssted, blir imidlertid saksbehandlingstiden ofte lengre.

Det er særlige begrensninger forbundet med å returnere mindreårige til de landene de kommer fra. Slik retur kan bare skje dersom den mindreårige har omsorgspersoner i hjemlandet. Klarer man ikke å oppspore omsorgspersoner, vil den mindreårige få oppholdstillatelse i Norge.

Barn og familiegjenforening

I flere europeiske land har det blitt et problem at noen foreldre misbruker sine barn ved å sende dem til Vesten for senere selv å komme etter familiegjenforening. Barn som sendes ut på denne måten, kalles gjerne ankerbarn

fordi foreldrene bruker barna til å skaffe seg «ankerfeste» i vestlige land. Dette problemet har til nå ikke vært særlig utbredt i Norge.

Blant annet for å forhindre denne typen misbruk har barn som får opphold på humanitært grunnlag i Norge, ikke automatisk rett til å få sine foreldre hit til landet. I kommentarutgaven av Utlendingsloven (Fisknes, 1994), s. 123, forklares denne bestemmelsen slik:

«Når barnet ikke oppfyller vilkårene for å få asyl, vil myndighetene ofte forsøke å oppspore vedkommendes familie med sikte på at han skal vende tilbake. For å forsøke å forhindre at barn blir sendt hjemmefra i slik hensikt («ankerfeste»), og dermed også beskytte barnet mot de forventninger som blir stilt til det om å lykkes, gjelder det ingen rett til familiegjenforening i de tilfellene da barnet ikke faller inn under flyktningkonvensjonen, men får tillatelse til opphold på humanitært grunnlag, kanskje utelukkende fordi det på dette tidspunktet ikke har lyktes å finne frem til familien».

Foreldre til barn som har fått opphold på humanitært grunnlag i Norge, kan likevel få innvilget familiegjenforening når sterke menneskelige hensyn tilsier det. Justisdepartementet har gitt UDI retningslinjer for behandling av søknader om gjenforening med mindreårige barn. Når barnet er under 12 år, skal gjenforening som hovedregel innvilges. Dersom barnet aldri, eller kun i kortere perioder, har bodd sammen med sine biologiske foreldre og bor i Norge sammen med nære slektninger som har hatt omsorgsansvaret også før ankomst til Norge, kan søknaden bli avslått. Eksempler på personer som regnes som nære slektninger i slike saker er tante eller onkel, besteforeldre og voksne søsken. Søknad om gjenforening kan også avslås hvis barnet har fått opphold i Norge på grunnlag av opplysninger om at foreldrene er døde hvis det senere viser seg at disse opplysningene er feil.

For barn mellom 12 og 15 år foretas det en konkret vurdering av barnets omsorgssituasjon i Norge, og dersom situasjonen tilsier det, kan gjenforening innvilges. For barn over 15 år vurderes de samme forholdene, men gjenforening innvilges bare unntaksvis.

I 1999 fikk 25 enslige mindreårige til sammen 71 familie-medlemmer til Norge. Både i 1998 og 1997 fikk omlag ti barn i gjennomsnitt tre familiemedlemmer hver til landet gjennom familiegjenforening.

Overføringsflyktninger i 1999

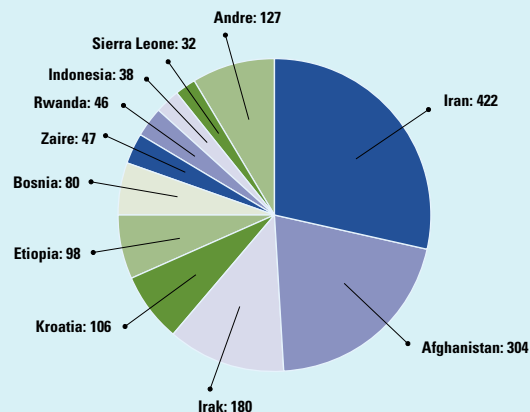
Flyktninger som ble tatt ut på den ordinære kvoten for 1999.

6 099 kosovo-flyktninger kommer i tillegg.

I 1999 fikk 1 480 flyktninger som ble tatt ut i samarbeid med FN, innvilget innreise-tillatelse til Norge. I tillegg innvilget Norge innreisetillatelse til 6 099 kosovo-flyktninger, som også formelt regnes som overførings-flyktninger. Over halvparten av kosovo-flyktningene reiste imidlertid tilbake til Kosovo i løpet av sommeren og høsten 1999.

Innreisetillatelser etter nasjonalitet 1999

Overføringsflyktninger er mennesker som har flyktet fra sitt hjemland og som er anerkjent som flyktninger av FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR).

Norske myndigheter fastsetter hvert år en kvote for hvor mange flyktninger som kan tas ut av andre land og overføres til Norge. Kvoten for 1999 var på 1 500 personer, når Jugoslavia holdes utenfor.

Personer som UNHCR definerer som flyktninger i henhold til vilkårene i Flyktningkonvensjonen, kan bli foreslått for bosetting (gjenbosetting) i Norge dersom UNHCR finner at det er den beste og eneste varige løsning for dem.

Andre mulige løsninger for personer som trenger beskyttelse, er tilbakevending til hjemlandet eller bosetting i et naboland eller et annet land i regionen han/hun kommer fra. Det er først når ingen av disse mulighetene er aktuelle, at en flyktning blir vurdert for bosetting i et land lenger borte.

Utvelging av overføringsflyktninger

De fleste flyktningene som skal gjenbosettes, blir valgt ut på kommisjonsreiser. Kommisjonsreisene gjennomføres ved at representanter fra UDI reiser til landet flyktningene befinner seg i og intervjuer dem der.

I vurderingen av hvem som skal få komme til Norge legges det i første rekke vekt på flyktningens beskyttelsesbehov. I tillegg vurderes muligheten for integrering i det norske samfunnet.

Flere saker og økt saksbehandlingstid

Nesten 13 000 fikk beskyttelse i 1999

Økt saksbehandlingstid førte til at effektivisering av saksbehandlingen ble et prioritert satsningsområde i 1999.

I 1999 ble saksbehandlingstiden i UDI betydelig lengre. Den viktigste årsaken til lengre saksbehandlingstid fra 1996 til 1999 er økning i antall søknader. Når det gjelder asylsaker, har UDI opplevd en fire-dobling av antall saker i perioden. I 1999 kom 9 235 asylsøkere til Norge, til sammenligning kom i gjennomsnitt 2 000 asylsøkere per år til landet i perioden 1995-1997. Det har samtidig vært en økning i alle type saker UDI behandler.

Forvaltningsapparatet – politiet, UDI og Justisdepartementet – har gradvis fått økt arbeidsmengde og kommet under større og større press.

Fra kritikk til effektiviseringsprosjekt

Utlendingsdirektoratet tok problemene med lang saksbehandlingstid på alvor. Effektivisering av saksbehandlingen ble et prioritert satsningsområde i UDIs strategiplan i 1999.

I mars 1999 begynte UDI å kartlegge hvordan man kunne effektivisere saksbehandlingen. Arbeidet ble organisert som et eget prosjekt og innebar et omfattende utredningsarbeid. En tredjedel av alle saksbehandlere, ledere og kontormedarbeidere i Juridisk avdeling og andre aktuelle medarbeidere ble intervjuet.

Målet med arbeidet var å kartlegge hele saksbehandlingsprosessen.

I tillegg ønsket man å komme fram til løsninger og tiltak som vil forenkle og effektivisere denne prosessen. Kartleggingen munnet ut i en rekke prøvetiltak.

Noen tiltak ble satt i gang høsten 1999. De fleste tiltakene er imidlertid ikke aktuelle for iverksetting før i første halvår 2000.

Antall uker før 75 prosent av asylsøknadene er behandlet, 1996 - 1999

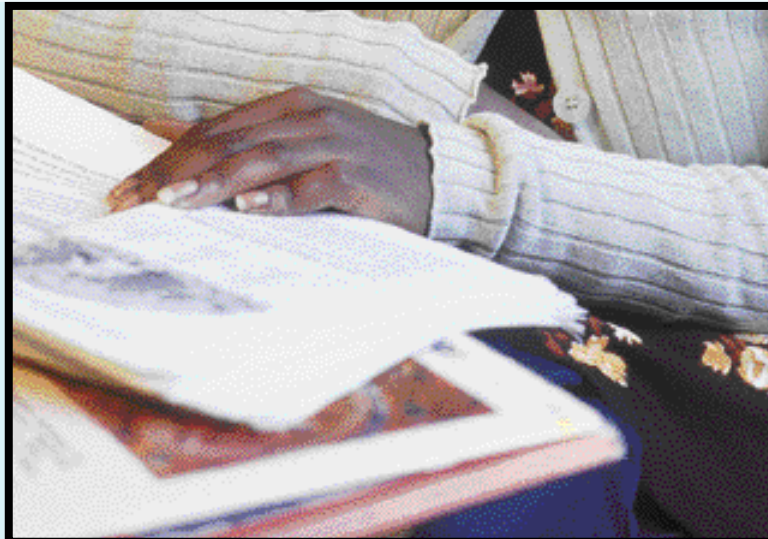
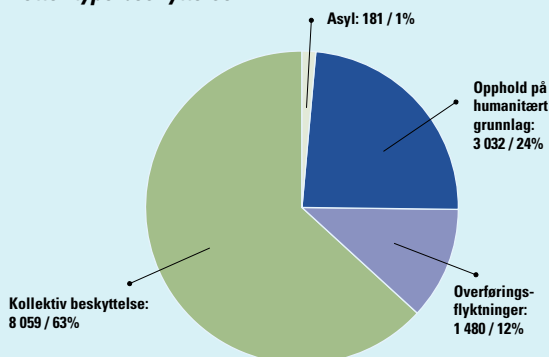
År	Antall uker
1996	16
1997	21
1998	25
1999	34

Nesten 13 000 personer fikk beskyttelse i Norge i 1999. Dette er det høyeste antallet noen gang. Omtrent 8 000 av dem var kosovoalbanere, som fikk midlertidig kollektiv beskyttelse.

Antall personer som fikk beskyttelse i Norge økte fra 3 306 i 1998 til 12 752 i 1999. Av de 12 752 var nesten 8 000 kosovoalbanere (vel 6 000 flyktninger som ble evakuert fra Makedonia og 1 865 asylsøkere som kom i tiden før den kollektive beskyttelsen ble opphevet) som fikk midlertidig beskyttelse. 3 032 var asylsøkere fra andre land. (Av disse fikk 423 tillatelse etter klagebehandling i Justisdepartementet). 1 480 var overføringsflyktninger fra FN's høykommissær for flyktninger. I tillegg ble 1 542 personer gjenforent med familiemedlemmer som allerede hadde fått beskyttelse i Norge.

46 prosent av de asylsøkerne som fikk sine saker behandlet av UDI, fikk beskyttelse i Norge i 1999. 181 personer (3 % av alle asylsøkere som kom til Norge i 1999) fikk asyl, mens 2 609 (43 %) fikk opphold på humanitært grunnlag. 3 300 fikk avslag på sine søknader. De største gruppene som fikk innvilget asyl, kom fra Kroatia, Iran og Bosnia. De største gruppene som fikk opphold på humanitært grunnlag i Norge, kom fra Irak, Somalia og Kroatia (Øst-Slavonia).

Personer som fikk beskyttelse i 1999 - etter type beskyttelse

Asyl

Ifølge Utlendingsloven har asylsøkere som har en velbegrunnet frykt for forfølgelse i hjemlandet, krav på asyl (flyktningstatus) i Norge. Forfølgelsen må ha sin årsak i asylsøkerens rase, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller politiske oppfatning. Videre må frykten for forfølgelse være årsaken til at han eller hun ikke vil vende tilbake til sitt hjemland der myndighetene ikke kan eller vil beskytte ham/henne mot forfølgelse. Utlendingslovens definisjon av hvem som er flyktning bygger direkte på Flyktningkonvensjonens definisjon.

Oppholdstillatelse på humanitært grunnlag

Også asylsøkere som ikke anses som flyktninger i henhold til Flyktningkonvensjonen, kan ha behov for beskyttelse. UDI vurderer derfor også om søkeren befinner seg i en flyktningliknende situasjon, f.eks krig, borgerkrig eller borgerkrigsliknende tilstand, og bør gis oppholdstillatelse i Norge. Mens asyl innvilges i saker der forfølgelsen er rettet mot individer, gis opphold på humanitært grunnlag i saker der mer generelle forhold gjør det farlig for søkeren å vende hjem. UDI vurderer også om det er andre sterke menneskelige hensyn i enkeltsaker som kan gi grunn til å gi oppholdstillatelse. Eksempler på sterke menneskelige hensyn kan være alvorlig sykdom, handicap eller nær tilknytning til Norge.

Kollektiv beskyttelse

Midlertidig oppholdstillatelse kan innvilges personer i en masseflykt-situasjon på kollektivt grunnlag, det vil si etter en gruppevurdering. Eventuelle asylsøknader stilles da i bero i inntil tre år. Kollektiv beskyttelse danner ikke grunnlag for bosettingstillatelse de første fire årene.

Flyktninger fra Bosnia hadde kollektiv beskyttelse fram til og med 31. desember 1998. Den kollektive beskyttelsen for kosovo-flyktningene ble opphevet 6. august i fjor, og flyktningene forutsettes dermed å reise hjem når tillatelsene deres løper ut sommeren år 2000. De som ikke ønsker å returnere, må eventuelt søke om asyl, og deres søknader vil bli behandlet på individuelt grunnlag.

FNs flyktningkonvensjon

FNs flyktningkonvensjon fra 1951 er den viktigste internasjonale avtale utformet for å ivareta flyktingers behov for beskyttelse. Ifølge konvensjonen er en flyktning en person som med rette frykter forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, tilhørighet til en sosial gruppe eller politisk overbevisning, og som har krysset en internasjonal landegrense. Et viktig prinsipp i flyktningkonvensjonen er at land ikke kan sende mennesker tilbake til områder der de risikerer forfølgelse.

Søkere som etter konvensjonen må sies å være flyktninger, vil likevel ikke ha rett til asyl dersom det er grunn til å tro at de har begått alvorlige ikke-politiske forbrytelser, krigsforbrytelser eller lignende alvorlige forbrytelser.

Rekordmange beboere i mottak

Sommeren 1999 bodde 15 567 personer i norske asylmottak på det meste. Det er det høyeste antall beboere i mottak noen gang. Første halvår ble det i gjennomsnitt opprettet ett nytt mottak hver tredje dag.

Den sterke veksten i mottak skyldtes i stor grad evakueringen av flyktninger fra Kosovo. Men selv etter at mange Kosovo-flyktninger begynte å vende hjem, ble flertallet av de nye mottakene opprettet på grunn av stor tilstrømming av asylsøkere fra andre land. Ved utgangen av 1999 var det 131 statlige mottak. På det meste var 144 mottak i drift. Da året begynte var det til sammenlikning 77 mottak, og ved årsskiftet 1997/98 var det kun 20 mottak i Norge.

Fleksibelt mottakssystem

Som følge av store svingninger i ankomsten av asylsøkere til Norge, er det nødvendig å ha et fleksibelt mottakssystem. Grunntanken rundt organiseringen av mottaksapparatet er et såkalt «trekkspillsystem» som kan tilpasses de skiftende ankomstene av asylsøkere. Antall mottak og beboere avhenger også av saksbehandlingstiden i asylsaker og av hvor lang tid det tar å finne bosettingsplass i kommunene for de flyktningene som får bli i Norge. Når antall asylsøkere øker sterkt, vil også saksbehandling og bosetting for hver enkelt ta mer tid, noe som ytterligere legger press på mottaksapparatet.

Utbyggingen av mottaksapparatet var en stor organisatorisk utfordring for UDI i 1999. I tillegg til selve etableringen av mottakene, kreves det veiledning og opplæring av nye mottaksledere og ansatte, samt generell oppfølging og kvalitetskontroll av mottakene. Ved at mye av oppmerksomheten i 1999 gikk med til oppbygging av mottaksapparatet, fikk arbeidet med kvalitetssikring mindre plass enn ønskelig. Det faktum at mange mottaksansatte var nye og uerfarne, bidro ytterligere til at kvaliteten i mottakene enkelte steder var under det som er ambisjonsnivået. Mot slutten av året satte derfor UDI økt fokus på arbeidet med å styrke kvaliteten i mottakene.

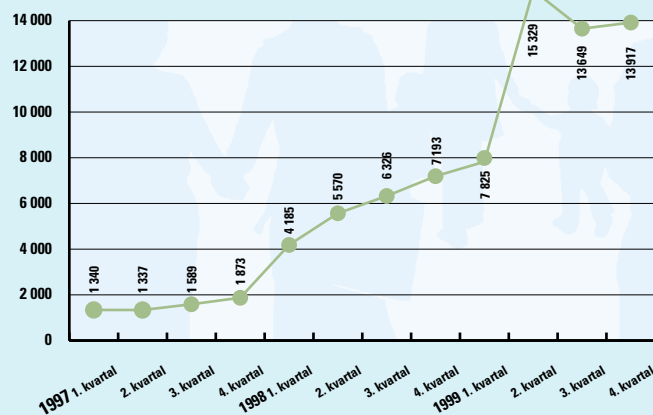
Mange private driftsoperatører

UDI driver ikke selv de statlige mottakene. I stedet inngår UDIs seks regionkontorer avtaler med kommuner, humanitære organisasjoner, private selskaper og privatpersoner som er driftsoperatører. Ved utgangen av 1999 var ca. 60 prosent av mottakene drevet av private driftsoperatører. I underkant av 30 prosent av mottakene var drevet av kommuner, mens de øvrige ble drevet av humanitære organisasjoner. Fra UDIs side har det vært ønskelig med en større andel kommunale driftsoperatører. Det har imidlertid ofte vært vanskelig å få kommunene til å ta på seg denne oppgaven. I perioder med behov for rask etablering av nye mottak er det dessuten lettere å få private på banen, blant annet fordi de kommunale beslutningsprosessene tar lang tid.

Asylmottak – et botilbud for flyktninger

Antall beboere på asylmottak fra 1997 til 1999

Asylmottak er midlertidige botilbud for personer som søker asyl i Norge. Botilbudet gjelder fra asylsøknaden er presentert og inntil vedkommende eventuelt har fått oppholdstillatelse og er bosatt i en kommune. Får vedkommende avslag på sin søknad, gjelder botilbudet til utreise-datoen som fastsettes av norske myndigheter.

Transittmottak

Etter ankomst til Norge, vil asylsøkeren først bli midlertidig innkvartert i et transittmottak. Oppholdet der kan vare noen uker. I løpet av oppholdet på transittmottaket blir asylsøkeren avhørt av politiet og det foretas førstegangs helseundersøkelse. Når transittperioden er over, vil asylsøkeren bli overført til et ordinært statlig mottak. UDI bestemmer hvilket mottakssted den enkelte asylsøker skal innkvarteres i og forsøker, så langt det er praktisk mulig, å ta hensyn til den enkeltes behov. Mottakene er spredt over hele landet og i ulike typer kommuner.

Statlige mottak

Asylmottakene drives av kommunale eller private operatører som UDIs regionkontorer inngår avtaler med. Driftsoperatøren står for den daglige driften av mottaket i henhold til retningslinjer gitt av UDI. Staten dekker alle utgifter forbundet med driften av de statlige mottakene.

Nøktern standard

Utlendingsdirektoratet har utarbeidet retningslinjer for drift av statlige asylmottak. Tilbudene skal være likeverdige, nøkterne og forsvarlige. Mottakene har enten felleshusholdning eller selvhusholdning. Alle beboere får det nødvendige av sengetøy og kjøkkenutstyr. I tillegg blir det gitt økonomisk støtte fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet.

Mange reiser uten å melde fra

1 116 personer ble registrert som «forsvunnet» fra mottak i 1999. 41 av dem var enslige mindreårige. De fleste som reiser uten å melde fra, gjør det fordi de har fått avslag på sine søknader om asyl eller forventer å få det. Flertallet reiser ut av Norge, enten til hjemlandet eller til et annet land for å søke asyl der, av og til bruker de en annen identitet. Det er også grunn til å tro at noen av de som blir borte, oppholder seg ulovlig i Norge. Slike forhold er det eventuelt politiet som tar seg av. Det har i flere år vært vanlig at en viss andel av beboerne i statlige mottak «forsvinner». Mange reiser ut av landet uten å melde fra fordi de ser at de ikke vil få den beskyttelsen de søker i Norge. Enkelte forsvinner også i den hensikt å unndra seg myndighetenes kontroll.

De statlige mottakene er åpne botilbud for asylsøkere. Beboerne kan forlate mottaket de bor på når de måtte ønske. Mottak er altså ikke institusjoner med vakt og tett kontroll av beboerne. Det har vært bred politisk enighet om at asylsøkere skal ha en mest mulig normal tilværelse mens søknaden deres er til behandling.

Hvis en beboer forlater mottaket uten å melde fra, vil mottaket etter tre dager varsle UDI.

Når enslige mindreårige blir borte, gjelder følgende rutiner:

- Dersom den mindreårige ikke kommer tilbake til mottaket til avtalt tid, skal mottaket umiddelbart undersøke årsaken til uteblivelsen.
- Politiet skal varsles og den mindreårige skal meldes savnet.
- UDIs regionkontor skal varsles.
- Den mindreåriges verge varsles.
- Barnevernet varsles.

De mindreårige som forsvinner, er stort sett gutter i alderen 16-18 år som på egen hånd har tatt seg til Norge fra land som Somalia og Irak. Den yngste enslige mindreårige som ble registrert forsvunnet i 1999, var 14 år.

Levekår i mottak

Livet i asylmottak er vanskelig for de aller fleste beboere. Uvissheten om utfallet på asylsøknaden gjør ventetiden til en stor påkjenning. SINTEF publiserte en rapport om levekår og livskvalitet i norske asylmottak i mai 1999. Rapporten beskrev blant annet hvordan forhold som lang ventetid, trang økonomi, manglende tilgang til arbeid og psykososiale tilbud påvirket beboernes helse og livskvalitet.

Levekår i norske asylmottak

Rapporten fra SINTEF om levekår i norske asylmottak ble utarbeidet på oppdrag fra Kommunal- og regionaldepartementet og Utlendingsdirektoratet. Bakgrunnen for oppdraget var ønsket om å få kartlagt levekårene for beboere i mottak for dermed å kunne bedre kvaliteten på mottakstilbudet.

Prosjektet startet høsten 1997. Den gang hadde UDI 22 asylmottak. I den perioden prosjektet ble gjennomført, var UDIs største utfordring å opprette asylmottak til det økende antallet asylsøkere som kom til Norge.

Rapporten fra SINTEF ga UDI et bedre grunnlag for å fortsette arbeidet med å høyne kvaliteten på mottakene. Rapporten pekte på en del forhold knyttet til blant annet økonomi, helse og bostandard der det var behov for forbedringer. Samtidig understreket den at det aller viktigste for levekårene er varigheten av oppholdet i mottak.

Oppholdstidens lengde bestemmes i hovedsak av to faktorer: saksbehandlingstiden og tiden det tar fra et endelig vedtak er fattet til personen er bosatt i en norsk kommune eller sendt hjem. I 1999 satte UDI i gang et prosjekt for å korte ned saksbehandlingstiden. Hvor fort folk kan bosettes etter vedtak om oppholdstillatelse avhenger i stor grad av kommunenes evne og vilje til å bosette flyktninger.

Midlertidig arbeidstillatelse for asylsøkere

I 1998 foreslo UDI for Justisdepartementet at det burde bli enklere for asylsøkere å få midlertidig arbeidstillatelse. En viktig årsak til at forslaget ble fremmet var at muligheten for å ta arbeid motvirker passivitet og klientifisering og har en gunstig virkning på beboerne i asylmottak.

Fra 15. juni 1999 fikk asylsøkere anledning til å søke om midlertidig arbeidstillatelse. Endringen innebar at asylsøkere kan gis midlertidig arbeidstillatelse med det samme de har gjennomført asylavhøret og uten at det foreligger et konkret arbeidstilbud. Alle asylsøkere i arbeidsfør alder blir i forbindelse med asylavhøret spurt om de ønsker midlertidig arbeidstillatelse.

Under forutsetning av at det ikke er aktuelt å bortvise søkeren eller fremme begjæring om tilbaketagelse overfor et annet land, og at det ikke er tvil om søkerens identitet, kan midlertidig arbeidstillatelse gis til søkere over 18 år.

Økonomisk støtte til beboere i mottak.

Personer som bor i mottak med felleleshusholdning

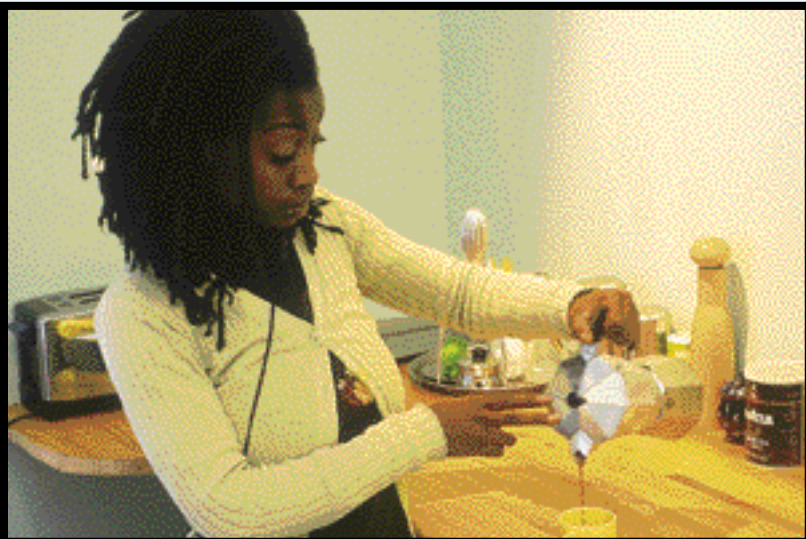
Voksen (over 18 år)	Inntil kr 900 pr måned
Barn (0 - 18 år)	Inntil kr 600 pr måned
Enslig forsørger (tilleggsbeløp)	Inntil kr 300 pr måned

Personer som bor i mottak med selvhusholdning

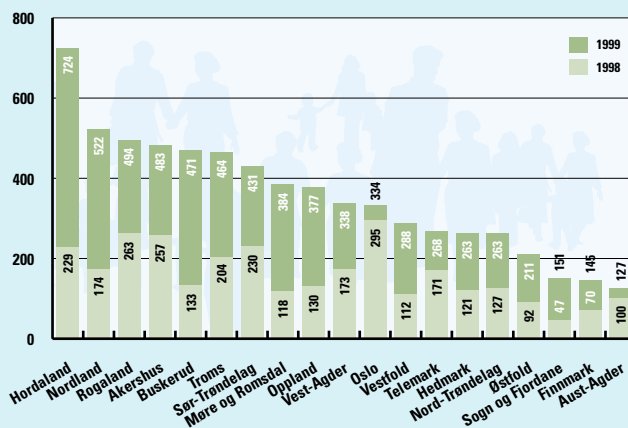
Enslig asylsøker (over 18 år)	Inntil kr 2 500 pr måned
Ektepar/samboende	Inntil kr 4 200 pr måned
Barn (0 - 18 år)	Inntil kr 1 100 pr måned
Barn (over 18 år i kjernefamilie)	Inntil kr 1 500 pr måned
Enslig forsørger (tilleggsbeløp)	Inntil kr 600 pr måned

6 738 ble bosatt i 1999

Tallene omfatter førstegangsbosetting av asylsøkere, overføringsflyktninger og familiegjenforente. Asylsøkere og overføringsflyktninger bosettes etter avtaler mellom UDI og kommunene. De som kommer gjennom familiegjenforening omfattes som regel ikke av avtalene.

Antall bosatte per fylke 1999 og 1998

I alt 6 738 personer ble bosatt i norske kommuner i løpet av 1999. Ved slutten av året var det 552 personer som hadde ventet på egen bolig i mer enn seks måneder etter at de hadde fått oppholdstillatelse.

Bosetting av flyktninger var en av UDIs mest krevende oppgaver i 1999. Mange kommuner gjorde en stor innsats for å bosette flyktninger i 1999, og det ble bosatt mer dobbelt så mange dette året som foregående år. Det har imidlertid vært en markant vekst i antall flyktninger. Derfor var det likevel et økende problem at kommunene ikke ønsket å ta imot så mange flyktninger som det var behov for å bosette. Dette førte igjen til at mange flyktninger ble boende lenger enn ønskelig i de statlige mottakene. I 1999 hadde UDI som målsetting å bosette 7 000 flyktninger, men klarte bare 5 368 (ekskl. familiegjenforente).

Enslige mindreårige og flyktninger med særskilte behov blir fra UDIs side prioritert i bosettingsarbeidet. Samtidig er det disse gruppene kommunene vegrer seg mest for å ta imot. Derimot er det lettere å bosette barnefamilier, som er enklere å integrere. Mange kommuner foretrekker dessuten bestemte nasjonaliteter framfor andre. Alt dette, sammen med at kommunene selv bestemmer om de vil bosette flyktninger, og hvem de vil bosette, gjør dette arbeidet meget krevende.

Kommunene viser ofte til boligproblemer og utfordringene knyttet til integrering av innvandrere som allerede er bosatt i kommunen, når de ikke imøtekommer UDIs anmodninger om bosetting av flyktninger. I tillegg mener mange kommuner at det statlige integreringstilskuddet ikke tilsvarer kommunenes utgifter. Det er meningen at tilskuddet i gjennomsnitt skal dekke kommunenes utgifter, men det kan være store forskjeller fra kommune til kommune.

Mange sentralt beliggende kommuner opplever også såkalt sekundærflytting som et problem. Det vil si tilflytting av flyktninger som opprinnelig er bosatt i en annen kommune. Kommuner som får mange flyktninger som følge av sekundærflytting vil ofte vegre seg for å ta imot flyktninger direkte fra statlige mottak.

Bosetting

De aller fleste flyktninger bosetter seg i en kommune med hjelp fra staten (representert ved UDI). Det er imidlertid anledning for personer med oppholds- eller arbeidstillatelse som kan forsørge seg selv og eventuell familie, å bosette seg uten medvirkning fra det offentlige i den kommunen de måtte ønske.

Kommunene mottar et integreringstilskudd på 290 000 kroner for hver person de bosetter, fordelt over fem år. I tillegg utbetales særskilte tilskudd til grupper som eldre, funksjonshemmede og enslige mindreårige.

UDIs seks regionkontorer har ansvaret for det praktiske bosettingsarbeidet. Hvert år inngår staten ved UDI en rammeavtale med den enkelte kommune om bosetting av et visst antall flyktninger. Anmodningen gjøres ut fra et beregnet behov for kommuneplasser til de flyktningene som får oppholdstillatelse i Norge.

Forberedelsen til bosetting begynner etter at oppholdstillatelse (for asylsøkere) eller innreisestillatelse (for overføringsflyktninger) er gitt. Overføringsflyktninger blir bosatt direkte i kommuner etter ankomsten til Norge.

Mål og retningslinjer

Mål og retningslinjer for bosetting av flyktninger er knyttet nært opp mot de overordnede politiske mål at det skal være spredt bosetting og at alle skal ha like muligheter, rettigheter og plikter til å delta i samfunnet og bruke sine ressurser. Bosettingen skal bidra til at den enkelte flyktning blir selvhjulpent så raskt som mulig.

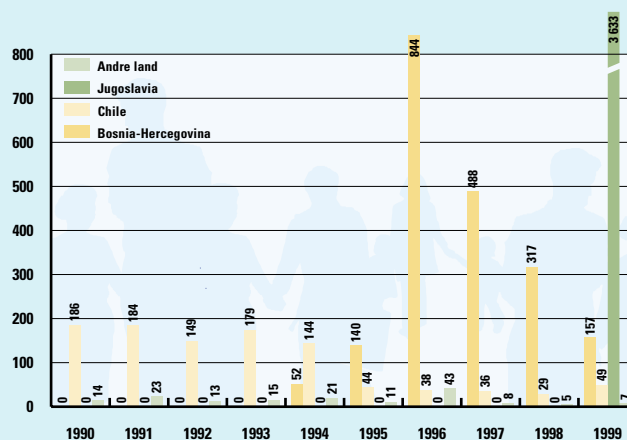
UDI forsøker så langt det lar seg gjøre å bosette personer så nær eventuell familie og slekt som mulig. Videre skal bosettingen bidra til å bygge opp grupper av en viss størrelse med lik etnisk eller nasjonal bakgrunn, slik at flyktningene får muligheten til å beholde og videreutvikle sitt språk og sin kultur. Ved valg av bosettingskommune skal det tas hensyn til flyktningenes muligheter til utdanning og kvalifisering for arbeidslivet i Norge og for å finne arbeid i samsvar med sin kompetanse.

Mange valgte å vende hjem i 1999

Antall tilbakevendte fordelt på land fra 1990 til 1999

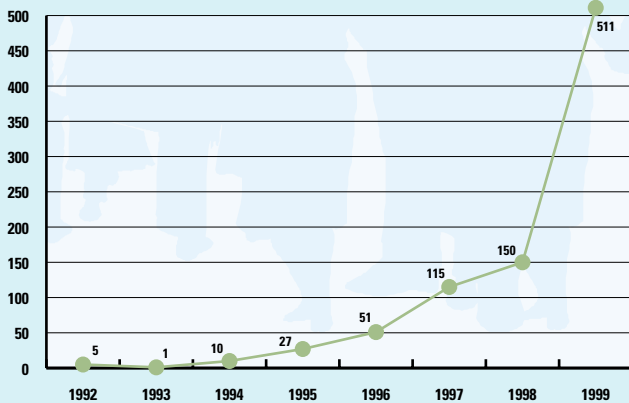

I 1999 reiste 3 846 personer tilbake til hjemlandene sine. Den største gruppen som reiste hjem var kosovoalbanere. Norske myndigheter gir økonomisk støtte til flyktninger som ønsker å vende tilbake til hjemlandet. Formålet med støtten er å legge forholdene til rette for at flyktninger i Norge, på frivillig grunnlag, skal kunne vende tilbake til hjemlandet.

Antall tilbakevendte i 1999 fordelt på nasjonalitet og tilbakevendingsland.

Nasjonalitet	Tilbakevendingsland	Antall
Jugoslavia	Jugoslavia	3 630
Bosnia-Hercegovina	Bosnia-Hercegovina	157
Chile	Chile	49
Kroatia	Kroatia	6
Makedonia	Jugoslavia	3
Irak	Irak	1
Totalt:		3 846

Gjeninnvandring fra 1990 til 1999

Individuell økonomisk støtte

De to viktigste virkemidlene i arbeidet med å fremme tilbakevending er den økonomiske støtten til hver enkelt flyktning som vender tilbake og økonomisk støtte til prosjekter som stimulerer til tiltak som forbereder flyktninger på tilbakevending. Støtteordningene administreres av UDI.

Individuell støtte gis til personer som har fått opphold i Norge etter asylsøknad, overføringsflyktninger, personer som omfattes av kollektiv beskyttelse, samt familiegjeforente med disse, men normalt ikke til personer som er blitt norske statsborgere. I 1999 var støtten til tilbakevending 15 000 kroner per person pluss dekning av reiseutgifter.

Økonomisk støtte til prosjekter

UDI gir støtte til tilbakevendingstiltak og -prosjekter. Formålet er å stimulere til utvikling og utprøving av tiltak som har som mål å forberede flyktninger på tilbakevending til hjemlandet. I 1999 støttet UDI 38 prosjekter med til sammen ca. 18 millioner kroner.

Prosjektene skal fremme nytenking og metodeutvikling på feltet. Erfaringsutveksling og kunnskapsoverføring er derfor viktige deler av alle prosjekter og tiltak. Myndighetene har blant annet støttet ulike tiltak som dreier seg om informasjon om forholdene i hjemlandet og rådgivning i forbindelse med tilbakevending, tiltak innenfor forsoning og demokratibyggning, og tiltak som gir nødvendig kompetanse ved gjenoppbygging av hjemlandet.

Gjeninnvandring

I utgangspunktet er tilbakevending permanent. Det hender likevel at noen gjeninnvandrere til Norge. De som gjeninnvandre, må betale tilbake hele eller deler av støtten de har fått til å vende tilbake til hjemlandet.

Det er anledning til å gjeninnvandre innen to år. Regelen om å kunne gjeninnvandre innen to år gjelder bare for de som har bosettingstillatelse. Andre personer kan gjeninnvandre så lenge de har gyldig oppholdstillatelse. UDI jobber med å kartlegge omfanget av og årsaker til gjeninnvandring. I 1999 gjeninnvandret 511 personer. De fleste var kosovo-albanere.

Utvidet mulighet for arbeidsinnvandring

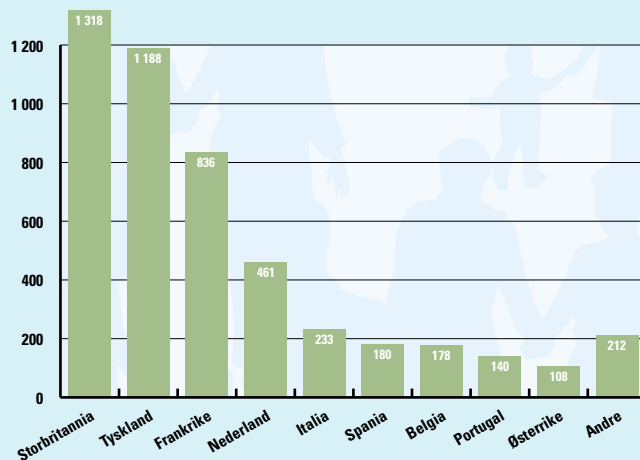
I september 1999 ble det åpnet for at ufaglærte arbeidere fra Russland kan få tillatelse til å arbeide i fiskeindustrien. I en stortingsmelding som kom i desember foreslo Justisdepartementet ytterligere oppmykning av reglene for arbeidsinnvandring.

En utvidelse av mulighetene for arbeidsinnvandring for personer fra land utenfor EØS-området sto høyt på dagsorden i 1999. Regjeringen Bondevik tok ved flere anledninger initiativ til å myke opp reglene for arbeidsinnvandring. I september ble det gitt anledning til at russere fra Barentsregionen kunne ta arbeid i fiskeindustrien i Troms og Finnmark i inntil ett år. I en stortingsmelding som kom i desember foreslo Justisdepartementet å lempe på spesialistbestemmelsen, slik at personer med fagutdanning på lavere nivå skal kunne få arbeidstillatelse. Videre ble det foreslått at tre måneders sesongarbeidstillatelse skal kunne gis hele året, ikke bare i tidsrommet 15. mai til 31. oktober slik det har vært hittil. Også etter de vedtatte og foreslåtte endringene vil det kun være arbeidskraft som ikke kan skaffes innenlands eller i EØS-området som kan få arbeidstillatelse i Norge. Det var høsten 1999 uavklart om alle forslagene fra regjeringen ville få flertall i Stortinget.

Vilkår for oppholds- og arbeidstillatelse

Borgere av land utenfor EØS-området må ha et konkret tilbud om arbeid i Norge før de kan få arbeidstillatelse. Lønns- og arbeidsvilkår må ikke være dårligere enn etter gjeldende tariffavtale, regulativ eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke. Utlendinger må ha fylt femten år før de kan få arbeids- eller oppholdstillatelse i Norge.

EØS-tillatelser fordelt på land

Utlendinger fra land utenfor EØS-området som ønsker arbeids- eller oppholdstillatelse i Norge, må som hovedregel levere inn søknad ved norsk utenriksstasjon (ambassade, generalkonsulat eller konsulat). Søkeren kan ikke reise inn i Norge før slik tillatelse er gitt. Der det er nødvendig forelegger UDI søknaden for andre offentlige instanser før vedtak fattes. For eksempel blir søknader om arbeidstillatelse som spesialist forelagt fylkesarbeidskontoret til uttalelse. De som får avslag på sine søknader har rett til å klage vedtaket inn for Justisdepartementet.

EØS-landenes borgere kan reise til Norge og oppholde seg og arbeide her i inntil tre måneder uten særskilt tillatelse. Dersom EØS-borgere er arbeidssøkende, kan de oppholde seg her i inntil seks måneder uten tillatelse. Hvis oppholdet varer mer enn seks måneder må de ha oppholdstillatelse. Oppholdstillatelse utstedes også til de som har et arbeidsforhold som grunnlag for oppholdet i Norge. (Disse trenger altså ikke arbeidstillatelse). Det fremgår av tillatelsen at den er gitt etter EØS-reglene og således gir rettigheter og plikter som er forskjellige fra oppholdstillatelset etter de alminnelige reglene.

I 1999 ble det innvilget 4 854 tillatelset til borgere av EØS-land.

Økt saksbehandlingsskapitet

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 1999 vedtok Stortinget å bevilge tre millioner kroner ekstra for å styrke UDIs saksbehandlingsskapitet for arbeidstillatelset. Som følge av dette er saksbehandlingstiden gått noe ned for disse sakene totalt sett. Samtidig er det innført rutiner som gjør at enkelte saker kan behandles på dagen.

Forskjellige typer tillatelser

Utlendingsforskriften opererer med forskjellige typer tillatelser for personer som kommer fra land utenfor EØS-området. Et hovedskille går mellom tillatelser som gir eller kan gi adgang til permanent opphold i Norge (bosettingstillatelse) og tidsbegrensede tillatelser. Blant de tidsbegrensede tillatelsene skiller man mellom de som kan fornyes og de som ikke kan fornyes. For de forskjellige typene av tillatelser gjelder forskjellige innvandringsregulerende vilkår som framgår av gjennomgangen under.

Spesialister

I 1999 fikk 384 utlendinger arbeidstillatelse som spesialister. Utlendinger som er fagutdannet på høyere nivå eller har spesielle kvalifikasjoner, kan få arbeidstillatelse som spesialist. Tillatelsen kan fornyes, og kan gi bosettingstillatelse (dvs den er permanent). Det er et krav at vedkommendes kompetanse er absolutt nødvendig for bedriften, og at behovet for kompetansen ikke kan dekkes av innenlandsk arbeidskraft.

Praktikanter

I 1999 fikk 740 utlendinger arbeidstillatelse som praktikanter. Dette er utlendinger som ønsker å få opplæring i et yrke. Det er et krav at arbeidet er av vesentlig betydning for utlendingens kompetanse og inngår som en naturlig del av hans/hennes yrkesutdannelse. Praktikanttillatelse kan gis i forkant av utdannelsen, under utdannelsen eller etter at utdannelsen er avsluttet. Arbeidstillatelse som praktikant kan fornyes og kan gis for til sammen to år, men gir ikke grunnlag for bosettingstillatelse.

Au pairer

I 1999 fikk 382 utlendinger arbeidstillatelse som au pairer. Det har vært en klar nedgang i antall arbeidstillatelser for au pairer. Utlendinger mellom 18 og 30 år som ønsker å få økt sine språkkunnskaper og få bedre kjennskap til Norge, kan få arbeidstillatelse som au pair.

Au pairen arbeider i en vertsfamilie som benytter norsk språk i dagliglivet og representerer norsk kultur. Hun eller han deltar i vertsfamiliens daglige arbeidsplikter i hjemmet slik som husarbeid, pass eller stell av barn og tilsyn med dyr. Arbeidstillatelse som au pair kan fornyes og kan gis for til sammen to år, men danner ikke grunnlag for bosettingstillatelse.

Sesongarbeidere

I 1999 fikk 8 188 utlendinger arbeidstillatelse som sesongarbeidere. Denne typen tillatelse gis hovedsakelig til utlendinger som skal drive innhøsting i jordbruket eller bærplukking i utmark. Sesongarbeidstillatelse gis kun i tidsrommet 15. mai til 31. oktober. Arbeidstillatelse som sesongarbeider kan gis for inntil tre måneder og kan ikke fornyes.

Arbeidende gjester

219 utlendinger fikk arbeidstillatelse som arbeidende gjester i 1999. En arbeidende gjest er en utlending som har fått arbeidstillatelse for å tilegne seg kunnskap om norsk landbruk og norsk kultur. Den arbeidende gjesten skal ta del i det daglige arbeidet på en gård

og skal fungere som en del av familien på gården. Utlendingen skal utføre alminnelig gårdsarbeid eller arbeid ved gartneri. Større vedlikeholdsarbeider, oppførelse av nybygg og lignende omfattes ikke av tillatelsen. Det er et krav at utlendingen er formidlet gjennom en organisasjon. Tillatelse som arbeidende gjest kan gis for inntil tre måneder og kan ikke fornyes.

Studenter

I 1999 fikk 1 490 utlendinger oppholdstillatelse som studenter. Utlendinger som er tatt opp ved godkjent undervisningsinstitusjon, som hovedregel universitet eller høyskole, kan få oppholdstillatelse for å studere i Norge. Det er et krav at søkeren kan finansiere sine studier og er sikret et sted å bo under studieoppholdet. Det er i utgangspunktet en forutsetning at utlendingen skal vende tilbake til sitt hjemland etter endt utdanning. En utlending som er utdannet i Norge har derfor ikke rett til å få oppholdstillatelse før etter fem års opphold utenfor Norge. Se ellers under «Tidligere studenter». Oppholdstillatelse som student kan fornyes, men danner ikke grunnlag for bosettingstillatelse.

Tidligere studenter

Justisdepartementet har lempet på kravet om retur til hjemlandet for tidligere studenter. Utlendinger som har eller har hatt oppholdstillatelse som student fra et tidligere studieår enn 1994/95, kan få arbeidstillatelse som spesialist i Norge. Det er et krav at utlendingen har fullført høyere utdanning i Norge og at han eller hun fyller de alminnelige vilkårene for å få eksperttillatelse. Har man en studietillatelse fra et tidligere studieår enn 1994/95, kan man også etter en konkret vurdering få fortsatt opphold. Det er da et krav at søkeren har barn med en botid i Norge på minst sju år, og det skal tas hensyn til om det foreligger forhold av helsemessig, sosial eller praktisk art som tilsier at oppholdstillatelse bør innvilges.

Vilkår for familiegjenforening

Familiegjenforening er en av de vanligste grunnene til innvandring til Norge. I 1999 fikk 9 038 personer oppholdstillatelse på grunnlag av familiegjenforening. Med familiegjenforening menes at et familiemedlem i utlandet blir gjenforent med ett eller flere familiemedlemmer som allerede bor i Norge. Hensikten med reglene om familiegjenforening er først og fremst å verne om allerede etablerte familiebånd. De senere år er regelverket for familiegjenforening endret slik at det er blitt lettere for nære familiemedlemmer til flyktninger å få opphold i Norge.

Nærmeste familie i første rekke

I første rekke er det de nærmeste familiemedlemmene som ektefeller og samboere som har bodd sammen i minst to år og barn under 18 år som får oppholdstillatelse for å gjenforenes med familien. Registrerte partnere likestilles med ektefeller, slik at alle bestemmelser som omhandler ekteskap og ektefeller gjelder for registrerte partnerskap og registrerte partnere. Som nærmeste familiemedlem regnes også foreldre og søsken til enslige mindreårige som har fått asyl, og i visse tilfeller foreldre til barn som av andre grunner er bosatt i Norge.

Fjernere familiemedlemmer og andre personer kan imidlertid også få familiegjenforening dersom de har særlig tilknytning til Norge eller sterke menneskelige hensyn taler for det. Ved siden av samboere som ikke har levd sammen i minst to år og som derfor ikke likestilles med ektefeller, er det først og fremst eldre foreldre uten noen av sine nærmeste i hjemlandet og barn over 18 år med spesielle omsorgsbehov eller uten omsorgspersoner i hjemlandet som innvilges oppholdstillatelse.

Underhold vilkår for familiegjenforening

Som hovedregel må den som søker familiegjenforening være sikret underhold. Dette kravet innebærer at søkeren må kunne forsørge seg selv eller bli forsørget av den det søkes gjenforening med. Alternativt kan de i fellesskap ha tilstrekkelige midler til underhold gjennom arbeidsinntekt, pensjon eller liknende ytelser. Det er mulig å gjøre unntak fra underholdskravet dersom søker er ektefelle eller samboer til norsk borger eller når andre særlig sterke menneskelige hensyn tilsier det.

I noen tilfeller stilles det ikke krav om sikret underhold. Dette gjelder blant annet for ektefelle, samboer eller barn til hovedperson som har fått asyl eller opphold på humanitært grunnlag i Norge. Det er en forutsetning at ekteskapet er inngått før den som har fått asyl eller opphold på humanitært grunnlag reiste inn i Norge. Bakgrunnen for at reglene om familiegjenforening er mer liberale overfor flyktninger enn overfor andre grupper er at flyktningen ikke kan reise hjem og forenes med sin familie i hjemlandet. Familien kan dessuten ha et tilsvarende beskyttelsesbehov.

DNA-prosjekt skapte debatt

Oppholdstillatelse og samlivsbrudd

Ved fornyelse av tillatelse gitt på grunnlag av ekteskap eller samboerskap, er det et vilkår at ekteskapet eller samboerforholdet består og at partene fortsatt bor sammen. Dette vilkåret bortfaller etter at søkeren har fått bosettingstillatelse etter tre år i Norge. Utlendinger som har barn, har større muligheter enn barnløse til å få bli i landet dersom samlivet opphører før tre år har gått.

Utenlandske kvinner som har blitt mishandlet, kan få fortsatt opphold i Norge etter samlivsbrudd. Hensikten med denne bestemmelsen er å unngå at kvinner fortsetter et dårlig samliv av frykt for å måtte forlate landet. Det skal tas hensyn til påstander om mishandling ved behandlingen av søknader om videre opphold i Norge, med mindre det foreligger holdepunkter for å anta at påstandene er feil.

Hensynet til eventuelt medfølgende særkullsbarn og den tilknytning de måtte ha fått ved oppholdet i Norge skal tillegges særlig vekt, også der det ikke har vært mishandling inne i bildet. Disse prinsippene vedtok Justisdepartementet i 1998. Ny praksis ble iverksatt fra da av, og ble bekreftet i et rundskriv som UDI utga i oktober 1999.

Justisdepartementets igangsetting av et prøveprosjekt med tilbud om DNA-analyse i forbindelse med familiegjenforenings- søknader fra somaliere skapte debatt høsten 1999.

Formålet med prosjektet, som fortsetter i år 2000, var å sikre at oppholdstillatelse blir gitt til de som har krav på det. I familiegjenforeningssaker er det et generelt krav at slektskapsforhold skal dokumenteres. Justisdepartementet valgte ut somaliere til prøveprosjektet fordi det lenge har vært spesielt vanskelig å skaffe pålitelig skriftlig dokumentasjon av familieforhold i Somalia.

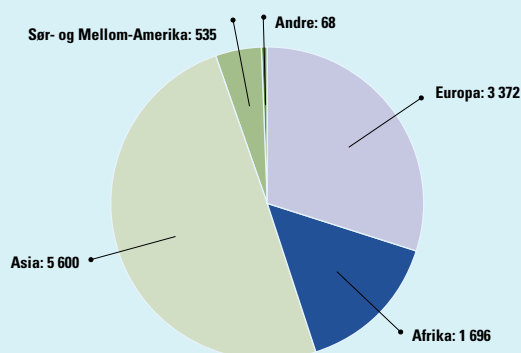
Tilbud om DNA-analyse ble bare gitt i saker der utlendingsmyndighetene hadde grunn til å tvile på at opplysningene om familieforhold var riktige. Søknader om familiegjenforening kan ikke avslås utelukkende fordi søkeren ikke tar imot tilbud om DNA-analyse. Hvis en søkeren avslår tilbudet om DNA-analyse eller en gjennomført analyse viser at opplysningene om slektskap ikke er riktige, har søkeren anledning til å uttale seg før UDI fatter vedtak i saken.

I løpet av de drøye to månedene DNA-prosjektet var i gang i 1999 ble det gitt tilbud om DNA-analyse i 13 familiegjenforeningssaker. Resultatene av analysene var ikke klare ved årsskiftet.

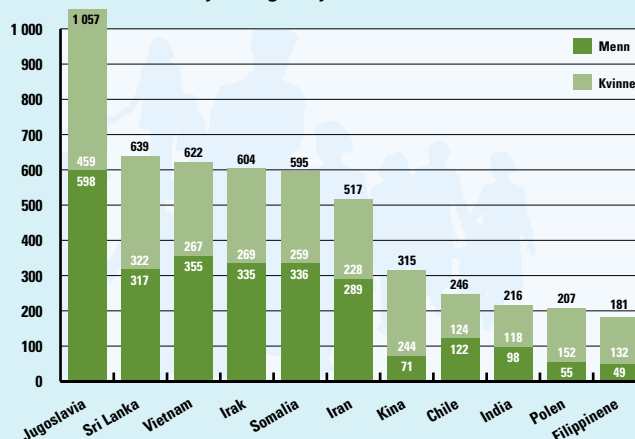

Andre juridiske saker

Visumsøknader innvilget av UDI i 1999
- etter verdensdel søkerne kom fra

De største gruppene som fikk norsk statsborgerskap i 1999
- etter søkers kjønn og nasjonalitet

Visum

I utgangspunktet er det visumplikt mellom landene i verden, og spørsmål om visum hører inn under det enkelte lands suverenitet. Dersom to lands myndigheter ikke lenger ønsker visumplikt, kan det inngås bilaterale avtaler om visumfrihet. Norge har inngått slike avtaler med de fleste europeiske land. For land utenfor Europa er imidlertid visumplikt regelen heller enn unntaket.

UDI behandler et stort antall visumsaker hvert år, i første rekke fra søkere fra land utenfor Europa. UDI blir ofte beskyldt for å ha en for streng visumpraksis, og det blir hevdet at det er svært vanskelig for ikke-europeiske borgere å få innvilget visumsøknader. I tillegg kritiseres UDI ofte for at behandlingstiden for visumsaker er for lang.

UDI er imidlertid pålagt å vurdere det man kaller for «returforutsetninger» i behandlingen av visumsøknader. Dersom det antas at søkeren ikke vil reise tilbake til hjemlandet som forutsatt når visumperioden utløper, vil søknaden bli avslått. Det kan dermed oppstå konflikter mellom den enkeltes behov for kontakt med nære slektninger og innvandringspolitiske hensyn. Dette vil uunngåelig føles urimelig for mange som ønsker seg besøk fra familien i hjemlandet.

Bosettingstillatelse

I 1999 innvilget politiet og UDI til sammen 7 771 søknader om bosettingstillatelse.

Bosettingstillatelse kan gis etter at søkeren har vært i Norge i tre år med gyldig oppholds- eller arbeidstillatelse. Oppholdet må ha funnet sted de siste tre årene, og grunnlaget for det må ha vært en oppholdstillatelse eller arbeidstillatelse uten begrensninger, det vil si en tillatelse som er gitt med sikte på varig opphold i Norge.

Hvorvidt man i forkant får en tillatelse som danner grunnlag for bosettingstillatelse, beror på grunnlaget tillatelsen er gitt på. De fleste tillatelser gitt i familiegjenforeningsøyemed (se eget punkt over) danner grunnlag for bosettingstillatelse fordi hovedpersonen i Norge som regel har en tillatelse gitt med sikte på varig opphold i Norge. Ektefelle, samboer og barn til en person med varig opphold i Norge får dermed tillatelse som danner grunnlag for bosettings-

tillatelse. Det samme gjelder tillatelse som såkalt spesialist (se nærmere omtale under «Spesialister»). Ektefelle, samboer og barn til utenlandsk student i Norge vil få en begrenset tillatelse som ikke danner grunnlag for bosettingstillatelse.

En bosettingstillatelse gir rett til opphold og arbeid uten tidsbegrensning. En slik tillatelse trenger ikke å fornyes, og det har ingen betydning for tillatelsen om utlendingen blir arbeidsledig, skilt e.l.

Bosettingstillatelse gir adgang til gjentatte innreiser i landet, noe som innebærer at en visumpliktig utlending med gyldig bosettingstillatelse ikke trenger visum ved retur til Norge etter opphold i utlandet. Bosettingstillatelsen gir også et utvidet vern mot bortvisning og utvisning.

En bosettingstillatelse kan bortfalle dersom søker har hatt bopel utenfor landet sammenhengende i mer enn to år. Etter søknad kan det gis adgang til å være borte lenger uten at tillatelsen faller bort.

I 1997 ble utlendingsforskriften endret slik at politiet nå kan innvilge søknader om bosettingstillatelse der det ikke er tvil om at vilkårene i forskriften er oppfylt.

Statsborgerskap

I 1998 innvilget Utlendingsdirektoratet 7 213 søknader om norsk statsborgerskap. Innvandrere og flykninger kan etter søknad til Utlendingsdirektoratet få norsk statsborgerskap. Det er kreves at den som søker statsborgerskap:

- er minst atten år,
- har hatt fast bopel i Norge de siste sju årene (botidskravet),
- har en hederligandel,
- ikke har vesentlig bidragsgjeld.

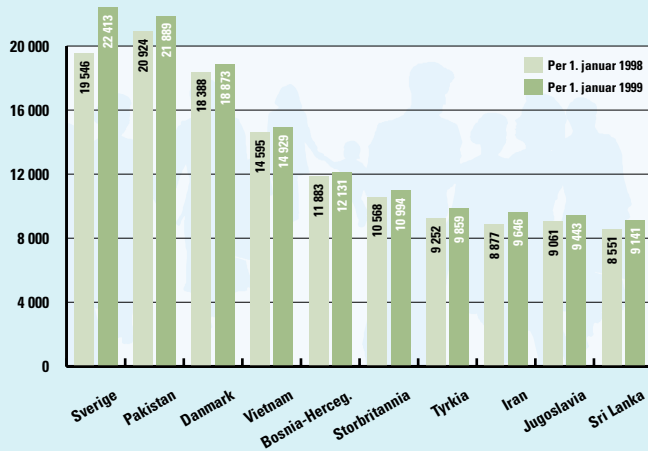
Loven åpner for å gjøre unntak fra disse kravene for en person som tidligere har vært norsk borger, den som er gift med norsk borger eller hvis det foreligger særlige grunner. For nordiske borgere kan det også gjøres unntak fra botidskravet.

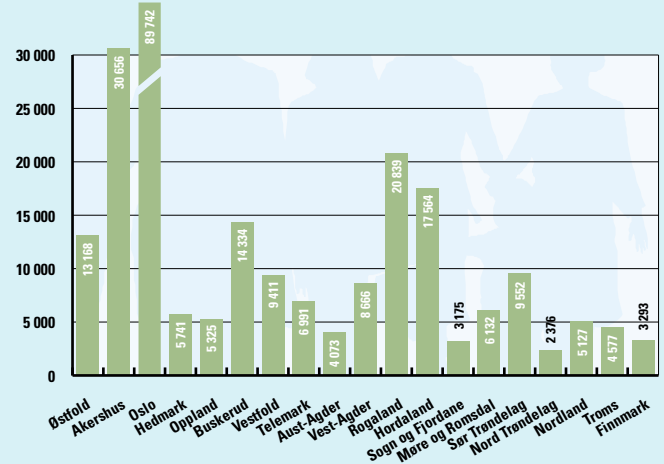

Fortsatt vekst i innvandrerbefolkningen

De ti største innvandregruppene

Fordeling av innvandrere i landet etter fylke

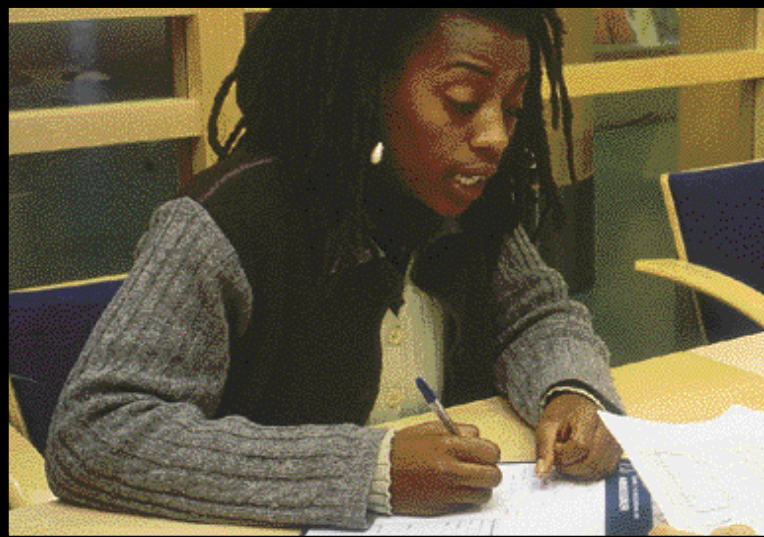
Innvandrerbefolkningen i Norge fortsetter å vokse. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser en vekst på 16 000 personer fra 1998 til 1999. Ved inngangen av 1999 var det 260 700 personer med innvandrerbakgrunn i Norge. Av disse var 220 300 førstegenerasjonsinnvandrere, mens 40 400 var andregenerasjonsinnvandrere.

Fortsatt kommer mange svenske statsborgere til Norge for å få arbeid. I 1999 kom det så mange at svensker nå utgjør den største gruppen innvandrere i Norge (22 413), tett fulgt av pakistanere (21 889) og dansker (18 873). Arbeidsinnvandringen fra Sverige har gjort at pakistanere ikke lenger er den største gruppen innvandrere i Norge.

Irak og Somalia er de to landene med størst prosentvis vekst av innvandrere i Norge fra 1998 til 1999. Mens Somalia i 1998 var 15. største nasjonalitet med 5 767 personer, hadde denne gruppen vokst til 6 977 i 1999 (13. største gruppe). Irakere var den 20. største gruppen i 1998 med 4 218 personer. Ved inngangen til 1999 besto den irakiske gruppen i Norge av 5 433 personer, og var dermed den 18. største gruppen.

Innvandrerbefolkningen består av førstegenerasjonsinnvandrere og andregenerasjonsinnvandrere. Førstegenerasjonsinnvandrere er innvandrere som er født i utlandet av foreldre som også er født utenfor Norge. Andregenerasjonsinnvandrere er født i Norge av utenlandskfødte foreldre. Personer med en av foreldrene født i Norge er ikke inkludert i gruppen innvandrere, det er heller ikke adopterte.

Mangfold i arbeidslivet

Det er ikke bare svake norskkunnskaper som er grunnen til at mange innvandrere har problemer med få innpass på norske arbeidsplasser. Skepsis blant arbeidsgivere til å ansette medarbeidere med ikke-vestlig bakgrunn, er en vel så viktig årsak.

UDI oppfordrer derfor kommuner til å rekruttere personer med innvandrerbakgrunn til «synlige stillinger» i lokalsamfunnet, slik at de kan bli rollemodeller for andre.

Dette kommer fram i UDIs årlige tilstandsrapport som tar for seg ikke-vestlige innvandreres integrering i norske kommuner¹. Rapporten viser at kommunale handlingsplaner må ha klare mål og effektive virkemidler for å bli reelle verktøy i rekrutteringsarbeidet. I stedet for å appellere til arbeidsgivers velvillighet til å ansette medarbeidere med innvandrerbakgrunn, bør kommuner og arbeidskontorer offensivt markedsføre innvandreres kompetanse og vise til gode erfaringer fra flerkulturelle arbeidsplasser.

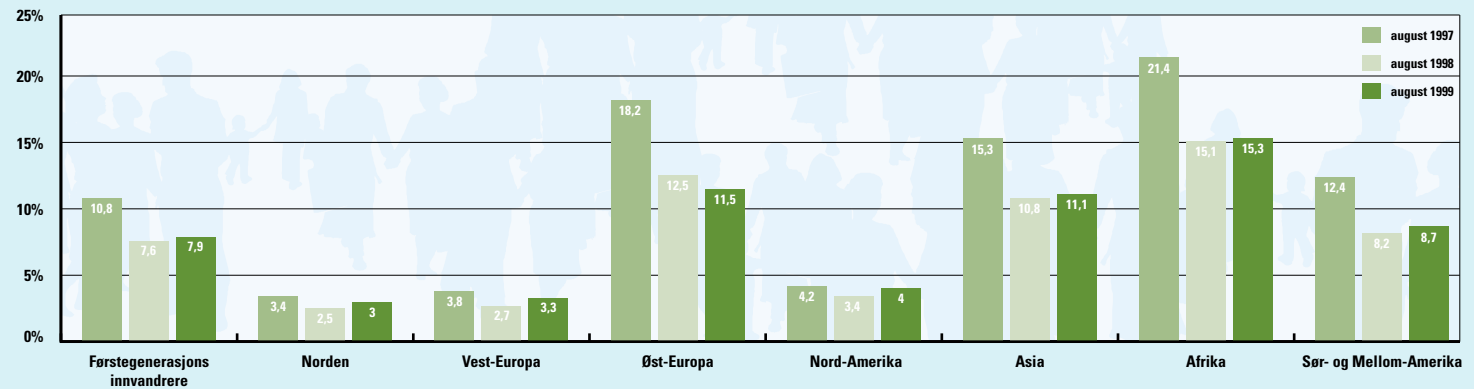
Diskriminering på arbeidsplassen

Senter mot etnisk diskriminering startet sin virksomhet i februar 1999, og var en ny viktig samarbeidspartner for UDI. Senteret skal bidra til å øke kunnskapen om hvor diskriminering forekommer og hvilke løsninger som effektivt kan forhindre etnisk diskriminering. I sin rapport «Underveis mot et bedre vern» konkluderer senteret med at lovverket er uegnet til å gi den enkelte effektiv beskyttelse slik det er utformet i dag.

Norge har ingen generell lov som beskytter mot etnisk diskriminering, bare spredte bestemmelser i straffeloven. Dessuten gir arbeidsmiljølovens § 55a forbud mot diskriminering ved ansettelse. Rundt en fjerdepart av alle henvendelser til Senter mot etnisk diskriminering gjelder diskriminering i arbeidslivet. Sakene gjelder forbigåelse ved ansettelse eller forfremmelse, trakassering på arbeidsplassen og dårlige arbeids- og avtalevilkår.

1. Rapporten er basert på samtaler med representanter fra kommuner og innvandrersorganisasjoner. Rapporten fra 1999 omfatter totalt 34 kommuner. 16 av i alt 46 avholdte møter var med bydelsrepresentanter i Oslo, Bergen Stavanger og Trondheim.

Arbeidsledighetstall for innvandrere i alderen 16-74 år, etter landsbakgrunn

Positive flerkulturelle arbeidsplasser

Satsing på kvalifiseringstiltak må gå parallelt med tiltak som fokuserer på arbeidsgivernes rekrutteringspraksis. I 1997 avsatte Kommunal- og arbeidsdepartementet 1,5 millioner kroner til tiltak for å utvikle gode, flerkulturelle arbeidsplasser. UDI har ansvaret for å følge opp prosjektene.

Prosjektene som ble valgt ut, skal bidra til å identifisere gode erfaringer ved flerkulturelle arbeidsplasser. I tildelingen av midler la UDI spesielt vekt på å støtte prosjekter som kan gi kunnskap om rekrutteringsprosedyrer, karrieremuligheter for personer med innvandrerbakgrunn og deltakelse i internopplæring og arbeidsmiljø. I denne sammenhengen mener UDI at et mangfoldsperspektiv må ligge til grunn.

Å arbeide med mangfold innebærer å fokusere på å utnytte det beste i de ansattes egenart. En slik tilnærming kan gi virksomheten et strategisk verktøy som vil bidra til at den kan trekke ut den beste kompetansen og holde på de beste medarbeiderne.

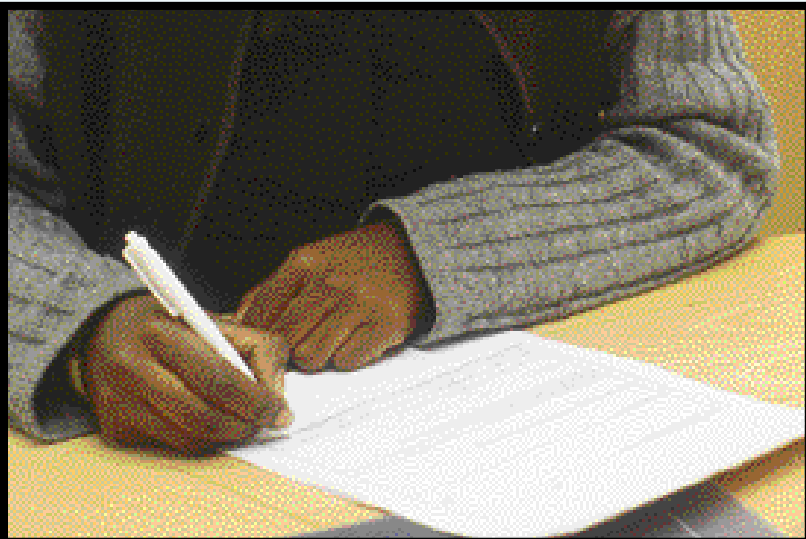
I 1999 utarbeidet UDI en rapport der erfaringer fra sju prosjekter er samlet. Ut fra dette materialet, er det grunn til å tro at det eksisterer et underforbruk av innvandreres kompetanse. Kompetansen er ofte ikke tilstrekkelig oppdatert for norske forhold. Dessuten er godkjenningssystemene av tidligere utdanning for dårlig og for lite effektiv. Et tiltak for å bedre på denne situasjonen kan være at for eksempel sykepleiere med innvandrerbakgrunn får tilbud om tilpasset undervisning i fag som må til for å få godkjent den utdanningen de har fra andre land.

Et av prosjektene som omtales i heftet fra UDI, fokuserte på å oppgradere den kompetansen ansatte med innvandrerbakgrunn hadde med seg. Ved Radisson SAS Scandinavia hotell ble det holdt tilrettelagte datakurs, slik at de som for eksempel hadde en gammel økonomiutdanning fra hjemlandet kunne fungere som regnskapsassistenter i Norge. Et annet vellykket tiltak ved hotellet var å opprette en trainee-ordning for ansatte med innvandrerbakgrunn. Disse

hadde en kompetanse som hotellet kunne ta i bruk, men de hadde behov for tilrettelagt opplæring i den nye avdelingen og spesialtilpasset norskopplæring for å kunne konkurrere med norske søkere. Flere av traineene har i dag relevante jobber, og hotellet vil innføre trainee-ordningen som et fast tiltak med åpning for flere grupper ansatte.

Prosjektet «Innvandrere og renholdsarbeid» tok for seg fagutvikling blant renholdere. Prosjektet påviste barrierer som gjorde at personer med innvandrerbakgrunn hadde vanskeligere for å få fagbrev enn andre. En rekke av disse barrierene var knyttet til selve opplæringsopplegget, som stilte detaljerte krav til praksis og krevde mye teori med norske lærebøker og hadde liten muntlig gjennomgang av stoffet. Bedre tilrettelegging og kvalitetssikring av opplæringen, samtidig som innvandrere fikk mulighet til å lære seg norsk på arbeidet, førte til at de ansatte ble mer aktive på arbeidsplassen og arbeidsmiljøet ble bedre. Erfaringen fra Radisson SAS Scandinavia hotell og prosjektet «Innvandrere i renholdsarbeid» viser at ansatte med innvandrerbakgrunn i mindre grad enn andre deltok i arbeidsmiljøet.

Ettersom det norske regelverket til beskyttelse for arbeidstakere er så omfattende, bør staten vurdere tiltak for å nå ut til innvandrere ved for eksempel å tilby kurs eller seminarer om arbeidsmiljø. I tillegg må lederutvikling i større grad fokusere på å bedre kommunikasjonen mellom norske ledere og minoritetsspråklige ansatte. Dette er en oppgave som både arbeidsgiverorganisasjonene og de enkelte arbeidsplassene kan arbeide videre med.

Introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger og innvandrere

Kommunerapporten fra UDI avdekker at kvalifiseringstiltakene for ikke-vestlige innvandrere må styrkes og forbedres. Det må spesielt fokuseres på tilrettelagt norskopplæring og kvalifisering for utsatte grupper.

Regjeringens satsing på tiltak for forbedret kvalifisering og alternativ inntektssikring for nyankomne flyktninger og innvandrere er et pågående utviklingsarbeid som startet opp i 1998. Regjeringen vurderer å innføre en egen stønad for denne gruppen, der utbetaling av stønad er knyttet til deltakelse i et introduksjonsprogram. I slutten av 1999 ble det nedsatt et utvalgt som skal utrede og lage forslag til lovgivning om stønad for nyankomne innvandrere.

UDI følger opp 16 forsøkskommuner² som driver forsøksprosjekter. Dette omfatter blant annet heldagstilbud med norskopplæring og arbeidspraksis i tillegg til kartlegging av kompetanse og individuelle handlingsplaner. Målet er at nyankomne innvandrere så raskt som mulig skal bli økonomisk selvhjulpne. Det er også et ønske å tydeliggjøre sammenhengen mellom kvalifisering og økonomisk ytelse. Forskningsstiftelsen Fafo er engasjert av UDI for å evaluere forsøksvirksomheten. Evalueringen vil vare til høsten 2001.

Lære for livet

Kvinner med innvandrerbakgrunn opplever ofte diskriminering både som kvinner og innvandrere. UDI oppfordrer kvinneorganisasjoner og andre til å ta opp undertrykking og trakassering som kvinner utsettes for.

Gjennom sine tilskuddsordninger vil UDI fortsette å støtte innvandrerkvinnenes egne organisasjoner og prosjekter som spesielt retter seg mot kvinner med innvandrerbakgrunn i kommunene.

I 1999 støttet UDI Daghøyskolen Camillas nye prosjekt med skole for kvinner av utenlandsk opprinnelse. Kristiansand kommune har siden 1994 drevet Daghøyskolen Camilla. Skolen er et tilbud til kvinner som mottar støtte fra det offentlige, for eksempel sosialhjelp, trygdeytelser eller yrkesrettet attføring. Fra høsten 1999 har

skolen utvidet sitt tilbud til å gjelde kvinner av utenlandsk opprinnelse. Tilleggskravet til denne gruppen er at de må kunne føre en samtale på norsk uten tolk.

Med det nye tilbudet ønsker Daghøyskolen Camilla å bidra til å lette innvandrerkvinnenes integrering i det norske samfunnet. Skolen tilbyr skolering og kvalifisering til innvandrerkvinnene slik at de i størst mulig grad skal bli uavhengige av det offentlige. Skolen ønsker å bidra til større likeverd og forebygge sosiale problemer. Studentene deltar aktivt i undervisningen og tar ansvar for egen læring og utvikling i samarbeid med skolen. Identitetsforståelse, kommunikasjon, barneoppdragelse, drama, kunst, jobbsøking, helse og ernæring, økonomi og handlingsplaner for livet etter skolen er temaer som tas opp i løpet av skoletiden.

I løpet av høsten 1999 ble det holdt to kurs, hver på ni uker. Dette viste seg å være i minste laget, og fire av de som fulgte det første kurset fortsatte på det neste kurset. I vårsemesteret 2000 er kurslengden utvidet til et semester, slik som det er for de norske elevene. Totalt fulgte ni kvinner kurs i høstsemesteret 1999.

Skolen rapporterer om lite fravær og en markert forbedring av språkkunnskapene til de kvinnene som gjennomgikk kursene. Tilbakemeldingene fra elevene har også vært positive. Felles for kvinnene på første kullet var at de hadde vært hjemme lenge. Deres sterkeste motivasjon var å komme ut av isolasjonen, og å prøve å gjøre noe med sine egne liv.

I løpet av kurset utarbeidet hver elev en realistisk handlingsplan for livet etter skolen. Handlingsplanene skal ta for seg utdanning, arbeid, sosial integrering, økonomi og helse.

2. Oppsummeringen er basert på intensjonene som kommer fram i prosjektbeskrivelsene til de 16 kommunene som har startet introduksjonsprogrammer for nyankomne flyktninger og innvandrere. Disse kommunene er Løvstakken bydel i Bergen, Bærum, Fjell, Flora, Kristiansand, bydel Furuset i Oslo, Lillehammer og Skien som alle fikk midler i 1998 og fra 1999 i tillegg Alstadhaug, Elverum, Harstad, Kongsvinger, Levanger, Lørenskog, Sola og bydelene Byåsen og Saupstad i Trondheim.

Lokalvalget 1999

UDIs valgbrosjyre på arabisk, engelsk, finsk, norsk, urdu, serbisk/kroatisk/bosnisk, somali, tamil, tyrkisk og vietnamesisk ble trykt opp i totalt 110 000 eksemplarer.

Ved lokalvalget i 1999 hadde 84 000 norske statsborgere med innvandrerbakgrunn¹ og 102 000 utenlandske statsborgere² stemmerett. Bare 36 prosent av den siste gruppen brukte stemmeretten ved valget. Dette er en nedgang fra lokalvalget i 1995 da 39 prosent benyttet stemmeretten.

Valgdeltakelsen for denne gruppen er langt lavere enn for befolkningen som helhet. Statistisk Sentralbyrå og Institutt for samfunnsforskning vil i løpet av 2000 legge fram de endelige tallene for valgdeltakelsen for ulike grupper av innvandrerbefolkningen.

For liten kjennskap til norsk politikk

De to viktigste grunnene for den lave valgdeltakelsen ved lokalvalget i 1995 var ifølge Institutt for samfunnsforskning (rapport 96/19) at utenlandske stemmeberettigede ikke hadde anledning til å stemme og at de ikke visste hva de politiske partiene sto for.

Også for norske statsborgere med innvandrerbakgrunn (personer med utenlandskfødte foreldre) er valgdeltakelsen lavere enn for befolkningen som helhet. SSBs statistikk over valgdeltakelse i 1995 viser at, med unntak av stemmeberettigede fra USA og Spania, brukte cirka halvparten av de stemmeberettigede fra vestlige land stemmeretten sin. Valgdeltakelsen blant velgere fra for eksempel Asia og Afrika lå på 40 prosent.

Støtte til frivillige organisasjoner

For å bidra til høyere valgdeltakelse i 1999, rettet UDI sitt informasjonsopplegg mot ikke-vestlige innvandrere. Tre frivillige organisasjoner ble valgt ut til å viderefremme UDIs opplegg. Dette var organisasjoner som hadde søkt om midler for kampanjer rettet mot innvandrergrupper før høstens lokalvalg.

- Antirasistisk senter arrangerte forskjellige aktiviteter der ungdom og representanter fra innvandrer miljøer deltok og konferanser der de politiske partiene deltok. I tillegg hadde senteret en plakatserie og annet trykt informasjon som ble spredt i innvandrer miljøer.
- Innvandrernes landsorganisasjon gjennomførte via sitt nettverk av organisasjoner en landsdekkende kampanje med informasjon om lokalvalget i form av plakater og annet informasjonsmaterieell. I tillegg rettet organisasjonen en kampanje mot ungdom i de større byene.
- MIRA ressurscenter for innvandrer- og flyktningkvinner fikk støtte til å mobilisere innvandrer- og flyktningkvinner til å delta ved valget. Senteret arrangerte møter og debatter med inviterte representanter for de politiske partiene.

I tillegg støttet UDI medier som har innvandrere og flyktninger som målgrupper med midler til opplegg knyttet til lokalvalget '99.

UDIs egen valgbrosjyre ble produsert på ti språk og distribuert til biblioteker, helsestasjoner, politiske partier, internasjonale sentre, innvandrerorganisasjoner, politikamre, arbeidskontorer, trossamfunn, fylkeskommuner og kommuner. I tillegg ble valgbrosjyren lagt ut på UDIs internettsider.

1. Personer med utenlandskfødte foreldre. 2. Utenlandske borgere som har bodd i Norge i mer enn tre år.

Hjelp til selvhjelp for lokalsamfunn

UDIs informasjonsbrosjyre om Tverrfaglig Veiledningstjeneste.

Større etnisk og kulturelt mangfold i det norske samfunnet har stilt mange kommuner, arbeidsplasser og organisasjoner overfor store utfordringer. Erfaringene fra Tverrfaglig Veiledningstjenestes tre første år viser at konfliktnivået er redusert i lokalsamfunn som har benyttet tjenesten.

Nettverk av erfaring

Tverrfaglig veiledningstjeneste er et nettverk av personer med variert faglig bakgrunn. Alle medlemmene har lang erfaring med konflikter der rasisme eller fremmedfiendtlighet er blant årsakene. UDI etablerte Tverrfaglig Veiledningstjeneste i 1996 for å sikre at offentlige instanser på lokalplan har tilgang til veiledning fra fageksperter når konflikter oppstår.

Veiledningstjenesten kan bidra til konfliktløsning på forskjellige måter, blant annet ved å bistå kommuner i:

- akutte konfliktsituasjoner der fremmedfiendtlighet eller rasistisk motivert vold, trakassering eller sjikane synes å være blant problemene
- kartlegging og analyse av problemer og utredning av mulige løsninger
- forebyggende arbeid for å hindre fremmedfiendtlighet, rasistisk motivert vold, trakassering eller sjikane.

UDI tilbyr denne kompetansen til kommuner som har problemer med rasisme og fremmedfiendtlighet. Det kan gis gratis førstekonsultasjon til kommuner og andre offentlige instanser som vil kartlegge, analysere og håndtere vanskelige situasjoner. I 1999 fikk tre kommuner, en i Trøndelag, en på vestlandet og en i Oslo-området, gratis førstekonsultasjon fra veiledningstjenesten.

Både i Sverige og Tyskland er det vist interesse for den norske veiledningstjenesten.

Tvunget til ekteskap

Barne- og familiedepartementets handlingsplan mot tvangsekteskap.

**Hvert år blir unge jenter med innvandrer-
bakgrunn tvunget til å gifte seg mot sin vilje.
Medieinnslag høsten 1999 viste eksempler
på at norsk-pakistanske jenter bevisst brukes
som «visum» slik at unggutter fra enkelte
deler av Pakistan kan komme til Norge for
å arbeide.**

Medieoppslagene førte til debatt, og regjeringen besluttet å fremskynde arbeidet med å få igangsatt tiltakene som ble foreslått i Handlingsplan mot tvangsekteskap. Barne- og familiedepartementet lanserte allerede i 1998 en treårig handlingsplan mot tvangsekteskap. Hovedmålene i handlingsplanen er å forebygge at ungdom utsettes for tvangsekteskap og å gi bedre hjelp og støtte til ungdom som kan bli eller er utsatt for tvangsekteskap. Blant annet ble informasjonsmateriell og rask oppretting av en kontaktelefon lovet.

Mellom barken og veden

UDI ga i 1999 støtte til organisasjonen Selvhjelp for innvandrere og flyktninger og deres prosjekt «Mellom barken og veden». Målet for prosjektet er å gi ungdom en reell mulighet til selv å velge sin partner/ektefelle uten at det medfører varig brudd med familien. Selvhjelp for innvandrere og flyktninger arbeider med ungdom som henvender seg til dem for å få råd og bistand, og søker å komme fram til konkrete løsninger på deres problemer.

I tillegg vil prosjektet formidle kunnskap og strategier for praktisk problemløsning til offentlige instanser som jobber med problemstillinger rundt tvangsekteskap. Prosjektet tar sikte på å etablere bred kontakt med ungdom fra forskjellige innvandrer-/flyktningmiljøer og deres foreldre for å bygge opp bevissthet og kunnskap om rettigheter og rettsvern for innvandrer- /flyktningungdom i Norge.

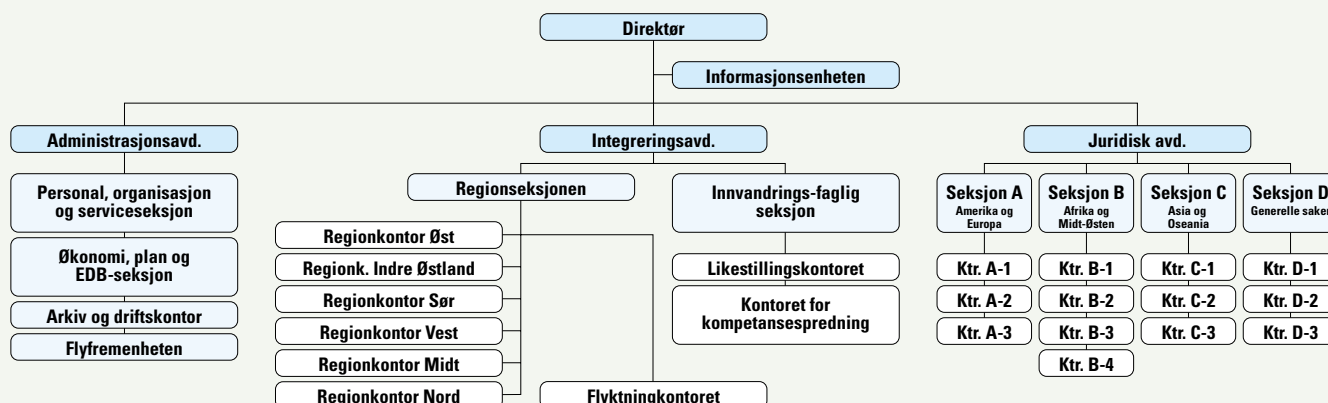
Prosjektets resultatrapport for 1999 lister opp en rekke forslag til tiltak som kan iverksettes av forskjellige offentlige instanser som skoleverket, barnevernet, helsevesenet, sosialtjenesten, politi- og lensmannsetaten, Utenriksdepartementet, påtalemyndighetene og domstolene.

Fra krisesenter til lokalmiljø

Med støtte fra UDI har Oslo Krisesenter startet et prosjekt for å hjelpe innvandrerkvinner og barna deres til et liv med akseptabel livskvalitet etter at de har brutt ut av forhold preget av mishandling. Hjelpen til kvinnene tar til mens mor og barn bor på krisesenteret. Deretter skal krisesenteret følge dem ut i egen bolig og hjelpe dem med å opprette eller benytte seg av nettverk i lokalmiljøet de flytter til.

Målsettingene for prosjektet er å hjelpe innvandrerkvinner til å mestre en selvstendig tilværelse etter brudd med ektefelle eller familie, hjelpe mødre til å fungere som gode omsorgspersoner for sine barn, utvikle metoder for reetablering av innvandrerkvinner og samle og dokumentere erfaringer gjennom prosjektperioden til bruk for Krisesenteret, hjelpeapparatet i bydelene og politikere.

Formål og organisasjon

UDI iverksetter statens innvandringspolitikk

Utlendingsdirektoratet (UDI) har som mål at norsk innvandrings- og flyktningpolitikk skal iverksettes så effektivt, korrekt og hensynsfullt som mulig. UDIs målsetting krever rask og korrekt behandling av alle innkomne søknader og omfattende engasjement for mange av de enkeltmennesker som av forskjellige grunner kommer til Norge.

En best mulig integrering av alle som bosetter seg i landet er et viktig mål for UDI. I samarbeid med kommuner og andre myndigheter driver vi et kontinuerlig arbeid for å tilrettelegge mottak, arbeidsplasser og samfunnet forøvrig.

UDI er underlagt Kommunal- og regionaldepartementet. Justisdepartementet er overordnet faglig myndighet i saker som hører inn under utlendingslovgivningen og statsborgerrettsloven.

UDI hadde pr. 31.12.99 373 ansatte, hvorav 92 arbeidet ved våre seks regionkontorer.

Avdelingenes oppbygning og oppgaver

UDI er inndelt i tre avdelinger: Administrasjonsavdelingen (ADA), Juridisk avdeling (JURA) og Integreringsavdelingen (INA). I tillegg har direktoratet en informasjonsenhet (INFO).

Administrasjonsavdelingen: Administrasjonsavdelingen (ADA) er organisert i to seksjoner og to kontorer. Seksjon for personal, organisasjon og service har ansvaret for løpende personalsaker og personalutvikling, organisasjonsutvikling og servicetjenester, herunder sentralbordet. Seksjon for økonomi, plan og IT har ansvaret for budsjett, økonomi og virksomhetsplaner samt statistikk og IT-drift. I tillegg har ADA et arkiv- og driftskontor med ansvar for registrering av dokumentbehandling av direktoratets portefølje samt drift av bygninger og innkjøp. ADA har også en prosjektenhet som utvikler en ny database som skal erstatte dagens fremmedkontrollregister og flyktningregister.

Juridisk avdeling: Juridisk avdeling (JURA) behandler saker etter utlendingsloven og statsborgerskapsloven. JURA er organisert i fire seksjoner. Tre av seksjonene (landsseksjonene) dekker ulike regioner av verden: Amerika og Europa (Seksjon A), Afrika og Midtøsten (Seksjon B) og Asia og Oseania (Seksjon C).

Hver av landsseksjonene er organisert i tre eller fire kontorer med ansvar for behandling av saker fra ulike land. Kontorene arbeider i hovedsak med enkeltsaker vedrørende visum, oppholdstillatelser, arbeidstillatelser, overføringsflyktninger, asylsøkere, bortvisnings- og utvisningssaker og statsborgerskapsaker.

Den fjerde seksjonen er en generell seksjon (Seksjon D). Denne seksjonen har ansvaret for arbeid med regelverk, samordning av praksis samt opplæring og informasjon knyttet til det juridiske fagfeltet.

Integreringsavdelingen: Integreringsavdelingen (INA) styrer det statlige apparatet for mottak av asylsøkere, og har ansvaret for bosetting av flyktninger og tilrettelegging av flyktingers tilbakevending til sine hjemland.

INA arbeider aktivt for å integrere nyankomne innvandrere og flyktninger i det norske samfunnet og fremme likestilling mellom innvandrere og nordmenn. Avdelingen fokuserer spesielt på nyankomne flyktingers og innvandreres situasjon, og skal motvirke rasisme og diskriminering i samarbeid med kommuner og andre myndigheter. INA har ansvaret for rapportering om innvandreres situasjon i kommunene.

INA består av to seksjoner. Innvandringsfaglig seksjon har to kontorer: Likestillingskontoret og Kontoret for kompetansespredning. Regionseksjonen består av Flyktningkontoret, en enhet for avdelingens fellesfunksjoner og seks regionkontorer. Regionkontorene har blant annet ansvar for mottaksapparat, bosetting, tilbakevending og likestillingsarbeid.

Informasjonsenheten: Informasjonsenheten (INFO) er direkte underlagt UDIs direktør, og ledes av en informasjonssjef. Enheten arbeider med generell informasjon, strategitviking og samordning

UDI i 1999

Informasjonssjef Frode Forfang, avdelingsdirektør Henriette Munkebye (juridisk avdeling), direktør Petter J. Drefvelin, avdelingsdirektør Steinar Langbakk (administrasjonsavdelingen) og avdelingsdirektør Erling Kielland (integreringsavdelingen).

av informasjon rettet mot samfunnet generelt og mot media spesielt. Videre har enheten ansvaret for informasjon internt i UDI. UDIs bibliotek og distribusjon av publikasjoner er også knyttet til Informasjonsheten.

Økt saksmengde for UDI

1999 var et år preget av stort press på UDIs organisasjon. Året før så man en kraftig økning av antall asylsøkere som kom til Norge. De store ankomstene av asylsøkere fortsatte i 1999. I tillegg var 1999 sterkt preget av evakueringen av flyktninger fra Kosovo til Norge, og senere tilbakevendingen av mange av disse. Samlet satte disse oppgavene UDIs organisasjon på en stor prøve.

I 1999 behandlet UDI ca. 115 000 saker etter utlendingsloven og statsborgerlovgivningen. Den store tilstrømmingen av asylsøkere krevde dessuten økt innsats i forbindelse med oppgaver som etablering, veiledning, opplæring og oppfølging av nye mottak. Arbeidet med å bosette flyktninger fikk også større omfang i 1999 enn i 1998.

I forbindelse med arbeidet med å evakuere flyktninger fra Kosovo, ble UDI tilført en ekstrabevilgning på 20 millioner kroner til drift av direktoratet. Bevilgningen gjorde det mulig å ansette flere saksbehandlere både i UDI sentralt og ved regionkontorene. Senere i 1999 fikk UDI tilført ytterligere 10,5 millioner kroner for å redusere saksbehandlingstiden i asylsaker og styrke arbeidet med bosetting av flyktninger. I tillegg skulle UDI sette av ressurser til å bistå politiet med å komme a jour med avhørene av asylsøkere.

Den store veksten i oppgaver medførte at antall ansatte i UDI økte vesentlig i løpet av 1999. Ved årets begynnelse hadde direktoratet 328 årsverk. Ved utgangen av året hadde antall årsverk økt til 373.

UDI hadde tre hovedsatsingsområder i 1999. Direktoratet skulle gjøre en ekstra innsats for nyankomne asylsøkere og flyktninger. Bakgrunnen for denne satsingen er at den første tiden her i landet er særlig viktig for senere integrering og mestring av livssituasjon, enten de nyankomne skal bli i Norge eller reise hjem. Det andre satsingsområdet i 1999 var å øke effektiviteten i søknadsbehandlingen. Behandling av søknader om innreise- og oppholdstillatelser er UDIs største virksomhet. Kortere saksbehandlingstid gir menneskelige,

økonomiske og samfunnsmessige gevinster. Det tredje satsingsområdet var informasjon og samfunnskontakt.

Nytt bygg – bedre tilgjengelighet

Etter 11 år i lite tilfredsstillende lokaler på Lysaker utenfor Oslo, flyttet UDI i juni 1999 inn i et helt nytt bygg i Hausmannsgate i Oslo sentrum. Dermed ble den fysiske tilgjengeligheten for de ulike brukergruppene betydelig bedre. For eksempel har UDIs opplysnings-tjeneste for søkere fått vesentlig flere henvendelser ved personlig fram møte enn tilfellet var på Lysaker. For de ansatte har flyttingen medført mer hensiktsmessige arbeidsforhold og et bedre fysisk arbeidsmiljø.

Til tross for at det nye bygget var tegnet og dimensjonert etter UDIs behov, viste det seg i løpet av 1999 at bygget er for lite. Nye oppgaver og generell økning i arbeidsmengde førte til vekst i antall ansatte. Veksten ventes å tilta i 2000, og det er derfor besluttet å ekspandere UDIs lokaler til nabobygningene.

Service-erklæringer

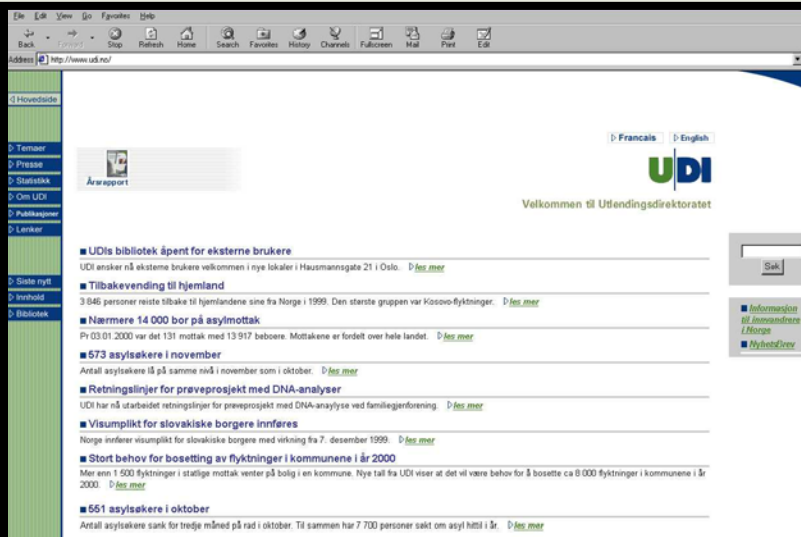
I likhet med resten av statsforvaltningen skal UDI innen utgangen av 2000 utarbeide service-erklæringer for sine viktigste eksterne tjenester. Dette arbeidet er forankret i Regjeringens prosjekt «Et enklere Norge», som tar sikte på å forenkle og brukerorientere forvaltningen.

UDI startet forberedelsene til arbeidet med service-erklæringer i begynnelsen av 1999. UDI skal både formulere en overordnet service-erklæring for hele direktoratet og service-erklæringer på viktige tjenesteområder i hver organisatoriske enhet. Erklæringene skal være detaljerte og moralsk forpliktende for hva brukerne kan forvente av UDIs tjenester. De skal være offentlig kjent.

I UDI er arbeidet med service-erklæringer nært knyttet til et prosjekt som tar sikte på å korte ned tiden det tar å behandle søknader. Arbeidet skal også knyttes opp mot en brukerundersøkelse som skal gjennomføres i utlendingsforvaltningen våren 2000, og som ble forberedt i UDI høsten 1999. Videre gjennomførte UDI høsten 1999 en telefonkulturkampanje som hadde som mål å gjøre de ansatte lettere tilgjengelige for brukerne.

www.udi.no

Hausmannsgt. 21

UDI vil bruke innvandreres kompetanse

UDI har i flere år arbeidet aktivt for å rekruttere personer med innvandrerbakgrunn til direktoratet. I 1996 ble det satt som mål at UDI innen år 2000 skulle ha 10 prosent ansatte med bakgrunn fra land utenfor Norden. Begrunnelsen var blant annet at flere ansatte med innvandrerbakgrunn kan gi bedre brukerorientering og mer effektiv oppgaveløsning innenfor en rekke arbeidsområder. UDI var den første statlige etat som hadde en plan for rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn.

UDIs stillingsannonser inneholder en oppfordring til personer med innvandrerbakgrunn om å søke, noe som har ført til flere søkere med innvandrerbakgrunn. Rekruttering skjer vel og merke ut fra faglige kvalifikasjoner. Ved ansettelse vurderes det imidlertid om innvandrerbakgrunn kan være en tilleggskvalifikasjon ut fra arbeidsoppgavene som er knyttet til stillingen.

I 1998 startet UDI et pilotprosjekt for å gjøre bedre bruk av innvandreres kompetanse i UDI. Hensikten var å oppsummere erfaringer med arbeidet med å ansette personer med innvandrerbakgrunn, diskutere muligheter og begrensninger og foreslå videre tiltak. En rapport fra prosjektet forelå i desember 1999. Resultatene av arbeidet så langt viser at andelen ansatte med innvandrerbakgrunn varierer noe mellom avdelinger og arbeidsområder. Ved utgangen av 1999 hadde 13,2 prosent av UDIs ansatte innvandrerbakgrunn fra land utenom Norden. Av de fast ansatte hadde 9,1 prosent slik bakgrunn.

Profilundersøkelse: Troverdig, men ikke fleksibel

En profilundersøkelse som Feedback Research gjennomførte for UDI i februar og mars 1999, viste at UDI oppfattes som en lojal, troverdig og pålitelig institusjon. UDI framsto imidlertid ikke som et fleksibelt direktorat. Mange av de spurte hadde et positivt inntrykk av UDI, få var direkte negative, mens en relativt høy andel hadde et uklart inntrykk.

Negativ medieomtale av UDI sommeren 1999 blant annet i forbindelse med påstander om uregelmessigheter ved utstedelse av visum, kan siden ha endret bildet av direktoratet i negativ retning.

Profilundersøkelsen rettet seg dels mot særskilte målgrupper som journalister, politikere, representanter for statlig forvaltning og ledelsen i kommuner, og dels mot befolkningen som helhet. I tillegg ble det gjort dybdeintervjuer med innvandrere og representanter for frivillige organisasjoner.

Undersøkelsen viste at de som har hatt personlig kontakt med UDI, i større grad enn andre hadde et positivt inntrykk av direktoratet. Journalister hadde gjennomgående et mer kritisk syn på UDI enn de øvrige målgruppene.

UDI er godt kjent i befolkningen. Hele 91 prosent av de spurte kjente til eller hadde hørt om Utlendingsdirektoratet. To tredjedeler av dem hadde imidlertid ikke noe klart inntrykk av UDI.

www.udi.no

I april 1999 ble det foretatt en total omlegging av UDIs hjemmesider på Internett. Hensikten var å gjøre hjemmesidene til en hovedkanal for ekstern informasjon. Det ble lagt spesiell vekt på å betjene medier, politikere, statsforvaltning, kommuner, organisasjoner og andre som er spesielt opptatt av å følge med på UDIs arbeidsområder. I tillegg ble det lagt ut informasjon til søkere av innreise- og oppholdstillatelse o.l. samt til innvandrere i Norge.

Gjennom hjemmesidene presenteres både aktuelle nyheter og relevant bakgrunnsstoff. Det er lagt ut tematiske artikler, statistikk, rundskriv og annet stoff. Alle publikasjoner som er ment for ekstern publisering, legges ut på nettet.

Erfaringene i 1999 viste at mange av de viktigste målgruppene brukte UDIs hjemmesider aktivt.

Ved slutten av året ble det gjennomført et prosjekt, i regi av Woldsdal & Partnere for å evaluere hjemmesidene. Prosjektet omfattet blant annet en brukerundersøkelse. Resultatene fra evalueringen vil danne grunnlaget for den videre utviklingen av UDIs hjemmesider.

Regnskap 1999 – nøkkeltall

Utgifter Utlendingsdirektoratet	1997	1998	1999
Driftsutgifter UDI	152 187 790	152 606 363	199 766 982
<i>Herav lønn</i>	89 328 387	97 175 446	112 438 438
Driftsutgifter statlige mottak	157 356 453	510 022 814	1 177 705 788
<i>Herav pengestøtte til beboere</i>	43 722 141	124 669 898	310 096 421
<i>Herav driftsutgifter</i>	99 944 653	364 910 933	830 934 698
Bosetting av flyktninger og innvandrere			
Integreringstilskudd	1 338 883 892	1 336 030 333	1 189 746 913
Kommunale innvandreriltak	18 673 800	18 954 275	11 000 000
Kunnskapsutvikling	140 000	839 849	14 086 761
Tilskudd til innvandrere-organisasjoner og annen frivillig virksomhet	13 014 650	16 852 161	17 419 053
<i>Herav landsomfattende organisasjoner</i>		6 981 785	7 000 000
<i>Herav lokale innvandrereorganisasjoner / frivillig virke</i>		9 870 376	10 419 053
Tilbakevending av flyktninger	28 533 933	28 925 273	80 480 204
<i>Herav individuell støtte</i>	11 236 225	7 474 200	63 234 167
<i>Herav prosjekter/lokal støtte</i>	17 297 708	21 451 073	17 446 235
På vegne av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har UDI regnskapsført til dekning av skoleutgifter for innvandrerbarn som omfattes av integreringstilskuddsordningen.	39 019 568	40 752 470	34 603 564
På vegne av Barne- og familiedepartementet har UDI regnskapsført som tilskudd til kommuner som har bosatt enslige mindreårige flyktninger.	25 660 000	34 760 000	62 330 000

Driftsutgifter UDI

Mottaket av 6 000 kosovo-flyktninger og den store tilstrømmingen av asylsøkere var de viktigste årsakene til at UDIs driftsutgifter steg med 31 prosent fra 1998 til 1999.

Driftsutgifter statlige mottak

Fra årsskiftet 1997/98 til utgangen av 1999 økte antall mottak fra omlag 20 til 131. Etter at evakueringen av kosovo-flyktningene var gjennomført, bodde det sommeren 1999 hele 15 567 personer i 144 mottak. Det var selvfølgelig den kraftige økningen av antall mottak og beboere i 1999 som førte til at driftsutgiftene for de statlige mottakene ble mer enn doblet i fra 1998 til 1999. En oversikt over hvilke ytelser beboerne i mottakene mottar finnes på side 19.

Integreringstilskudd

Integreringstilskuddet er den økonomiske kompensasjonen kommunene mottar fra staten for å bosette flyktninger. Selv om antall flyktninger som ble bosatt i kommunene 1999 (6 738) var mer enn dobbelt så høyt som i 1998 (3 046), sank det samlede integreringstilskuddet som kommunene mottok med 146 millioner i samme tidsrom. Nedgangen skyldes at kommunene fikk integreringstilskudd for de rekordmange flyktningene som ble bosatt i 1994 (10 700) for siste gang i 1998. (Integreringstilskuddet på 290 000 kroner per flyktning utbetales over fem år).

Kommunale innvandreriltak, kunnskapsutvikling og tilskudd til innvandrereorganisasjoner og annen frivillig virksomhet

Tallene under disse tre postene er ikke direkte sammenliknbare, fordi ulike tiltak har blitt flyttet mellom postene i perioden 1997 til 1999. Den store økningen under posten kunnskapsutvikling i 1999 skyldes at UDI overtok ansvaret for flere forskningsprosjekter fra Kommunal- og Regionaldepartementet. Arbeidet med utvikling av et introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger og innvandrere var det prosjektet som fikk størst støtte på dette området i 1999, med 4,8 millioner (se side 35-36).

Tilbakevending av flyktninger

Flyktninger med oppholdstillatelse i Norge som ønsker å vende tilbake til hjemlandet får tilbud om økonomisk støtte fra staten. Den store økningen i utbetalt individuell støtte i 1999 skyldes at en stor andel av kosovo-flyktningene (3 630) vendte tilbake til hjemlandet. Satsene for den individuelle støtten ble ikke endret i 1999. Se forøvrig eget kapittel om tilbakevending på side 22-23.

Utfyllende statistikk

1. Oppholdstillatelser innvilget og grunnlaget for oppholdstillatelse i 1999 etter nasjonalitet og region (Kilde: Fremkon- FL017)

Land	Bosettingstillatelser	Fornylser	Familiejenforening	Student	EØS	Andre	Totalt
Belgia	11	68	4	1	178	0	262
B.-Hercegovina	1 497	424	86	3	0	75	2 085
Bulgaria	32	73	22	8	0	17	152
Estland	9	84	14	19	0	2	128
Frankrike	60	227	13	2	836	0	1 138
Hellas	16	22	1	0	41	0	80
Irland	14	29	2	0	60	0	105
Italia	32	84	1	1	233	0	351
Jugoslavia	204	391	279	11	0	3 300	4 185
Kroatia	49	94	205	2	0	122	472
Latvia	12	85	8	44	0	3	152
Litauen	6	86	13	27	0	7	139
Nederland	82	250	13	6	461	0	812
Polen	161	176	38	27	7	16	425
Portugal	11	34	4	1	140	1	191
Romania	55	85	10	18	1	18	187
Russland	228	714	199	112	5	35	1 293
Spania	36	91	4	0	180	0	311
Storbritannia	387	930	45	2	1 318	0	2 682
Sveits	37	21	10	19	4	1	92
Tsjekkia	5	55	2	17	0	3	82
Tyrkia	288	199	113	11	5	19	635
Tyskland	201	729	21	14	1 188	2	2 155
Ukraina	19	38	14	7	0	4	82
Østerrike	22	35	2	2	108	0	169
Andre	58	99	25	26	3	6	217
Europa, totalt	3 532	5 123	1 148	380	4 768	3 631	18 582
Eritrea	13	23	6	9	0	31	82
Etiopia	64	235	49	58	0	76	482
Gambia	25	31	22	3	0	7	88
Ghana	54	282	62	37	1	10	446
Kenya	26	52	17	12	0	5	112
Marokko	114	82	43	6	1	14	260
Nigeria	12	52	22	9	0	3	98
Rwanda	8	52	8	1	0	23	92
Somalia	347	781	552	0	0	103	1 783
Sudan	18	66	12	7	0	1	104
Tanzania	12	143	12	53	2	27	249
Uganda	13	65	8	26	0	11	123
Zimbabwe	1	45	2	29	0	3	80
Andre	100	272	78	68	3	42	563
Afrika, totalt	807	2 181	893	318	7	356	4 562
Afghanistan	15	43	20	0	0	163	241
Bangladesh	16	78	26	21	1	8	150
Filippinene	153	127	50	10	4	58	402
India	183	157	54	31	0	60	485
Irak	389	984	857	0	0	145	2 375
Iran	271	743	88	7	2	303	1 414

Land	Bosettingstillatelser	Fornylser	Familiejenforening	Student	EØS	Andre	Totalt
Japan	13	66	25	32	1	9	146
Kina	144	441	62	99	3	115	864
Korea Rep.	143	23	17	4	3	3	193
Nepal	2	61	23	34	0	3	123
Pakistan	380	523	145	16	26	54	1 144
Sri Lanka	436	269	96	24	2	132	959
Thailand	239	167	96	11	2	16	531
Vietnam	126	127	47	13	0	24	337
Andre	76	173	58	56	2	31	396
Asia, totalt	2 586	3 982	1 664	358	46	1 124	9 760
Canada	61	100	27	29	2	3	222
USA	346	606	129	179	7	35	1 302
Nord Amerika, totalt	407	706	156	208	9	38	1 524
Brasil	44	52	12	35	4	0	147
Chile	84	85	47	8	3	6	233
Colombia	81	13	5	3	0	11	113
Andre	151	155	48	70	4	14	442
Sør- og Mellom							
Amerika, totalt	360	305	112	116	11	31	935
Australia	32	32	14	34	9	1	122
Andre	11	8	2	8	4	1	34
Oceania, totalt	43	40	16	42	13	2	156
Statsløse, totalt	36	53	16	14	0	3	122
Totalt	7 771	12 390	4 005	1 436	4 854	5 185	35 641

De to første kolonnene gjelder fornyelser, de neste fire gjelder førstegangs oppholdstillatelse gitt i perioden. Førstegangs oppholdstillatelser gitt til asylsøkere og flyktninger er ikke tatt med, men midlertidig beskyttelse til asylsøkere er tatt med. EØS-kolonnen inkluderer alle typer grunnlag etter EØS-bestemmelsene, også de arbeidsrelaterte.

I denne kategorien utgjør studenter 924 og arbeidstagere 3 275. Når tidligere asylsøkere og overføringsflyktninger får fornyelse, er de bare medregnet her hvis vedtaket er fattet på et annet grunnlag enn det opprinnelige. Tidligere overføringsflyktninger og asylsøkere er medregnet hvis de får bosettingstillatelse.

2. Arbeidstillatelser innvilget og grunnlaget for arbeidstillatelse i 1999 etter nasjonalitet og region (Kilde: Fremkon- FL018)

Land	Gr. lag for bosetting	Ikke gr. lag for bosetting	Ikke fornybar	Familiegjenforening	Menneskelige hensyn	Fornyelse	Totalt
B.-Hercegovina	127	2	2	62	141	1 725	2 059
Bulgaria	4	14	117	33	1	1 173	1 342
Estland	1	88	104	17	0	155	365
Frankrike	1	0	0	15	0	130	146
Hviterussland	0	21	34	17	0	41	113
Jugoslavia	163	14	2	224	18	637	1 058
Kroatia	582	6	3	55	2	256	904
Latvia	1	196	237	18	0	155	607
Litauen	6	80	881	27	0	138	1 132
Nederland	1	0	0	18	0	99	118
Polen	19	431	6 366	111	2	961	7 890
Romania	5	28	51	46	0	258	388
Russland	31	137	100	378	26	1 021	1 693
Slovakia	4	26	171	7	0	42	250
Spania	1	0	0	16	1	79	97
Storbritannia	10	6	1	90	0	449	556
Sveits	11	28	8	16	0	102	165
Tsjekkkia	20	24	113	6	0	82	245
Tyrkia	30	7	8	329	5	781	1 160
Tyskland	4	8	0	50	1	263	326
Ukraina	2	13	91	31	0	105	242
Ungarn	7	41	31	16	0	141	236
Andre	6	10	50	64	1	229	360
Europa totalt	1 036	1 180	8 370	1 646	198	9 022	21 452
Algerie	16	5	2	20	0	102	145
Etiopia	85	0	0	27	1	226	339
Gambia	0	0	0	33	0	98	131
Ghana	1	9	2	33	0	163	208
Kenya	1	4	2	14	0	77	98
Marokko	1	3	3	187	1	432	627
Nigeria	0	6	0	19	0	67	92
Rwanda	29	0	0	3	0	79	111
Somalia	537	0	0	179	1	1 155	1 872
Sudan	21	0	0	11	0	93	125
Sør-Afrika	5	7	2	18	0	68	100
Tunisia	2	7	0	28	0	79	116
Andre	62	17	7	117	1	439	643
Afrika, totalt	760	58	18	689	4	3 078	4 607
Afghanistan	176	0	0	5	1	92	274
Filippinene	6	41	5	200	6	682	940
India	27	42	46	95	0	329	539
Indonesia	28	3	0	12	0	64	107
Irak	1 084	0	0	337	1	1 586	3 008
Iran	312	9	5	136	12	1 150	1 624
Japan	1	16	7	16	0	80	120
Kina	9	33	0	65	0	263	370
Libanon	3	1	0	36	0	89	129
Pakistan	15	2	2	329	9	1 036	1 393

Land	Gr. lag for bosetting	Ikke gr. lag for bosetting	Ikke fornybar	Familiegjenforening	Menneskelige hensyn	Fornyelse	Totalt
Sri Lanka	35	16	0	228	0	940	1 219
Syria	11	0	1	18	0	64	94
Thailand	1	12	1	299	5	538	856
Vietnam	1	0	0	161	0	477	639
Andre	38	33	12	93	2	337	515
Asia, totalt	1 747	208	79	2 030	36	7 727	11 827
Canada	20	40	7	46	0	259	372
USA	79	190	39	232	6	1 354	1 900
Nord Amerika, totalt	99	230	46	278	6	1 613	2 272
Brasil	3	13	5	48	0	117	186
Chile	2	2	0	64	0	175	243
Colombia	19	4	0	18	1	54	96
Cuba	0	2	0	66	0	83	151
Mexico	0	7	0	20	0	53	80
Peru	1	5	0	21	0	57	84
Andre	6	16	5	84	1	212	324
Sør- og Mellom Amerika, totalt	31	49	10	321	2	751	1 164
Australia	23	19	20	37	0	129	228
Andre	3	5	9	7	0	50	74
Oceania, totalt	26	24	29	44	0	179	302
Statsløse, totalt	10	0	0	25	1	73	109
Totalt	3 709	1 749	8 552	5 033	247	22 443	41 733

Familiegjenforeninger kan fornyes i overensstemmelse med hovedpersonens tillatelse. Tillatelser etter utl.forskriften §21, 3. ledd, sterke menneskelige hensyn, danner grunnlag for bosettingstillatelse dersom dette er bestemt i vedtaket. Ved midlertidig beskyttelse benyttes denne hjemmel. Tillatelsen gir da ikke grunnlag for bosettingstillatelse. Av de ikke-fornybare tillatelsene utgjorde sesongarbeidstillatelser 8 188 personer i 1999. De fleste sesongarbeidstillatelsene gis som regel for ett år, og kan normalt fornyes. Førstegangs arbeidstillatelse regnes som fornyelse når det tidligere er gitt oppholds-tillatelse. Tillatelser etter EØS-regelverket er ikke inkludert.

3. Ankomst asylsøkere pr. måned, 1991 – 1999 (Kilde: UDIs månedlige asylsøknadstatistikk)

	Jan	Feb	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Totalt
1999	548	560	707	888	957	1062	1211	1070	782	722	646	1007	10 160
1998	484	1 129	1 146	781	653	576	547	600	596	668	647	716	8 543
1997	152	79	135	133	102	158	220	199	254	269	259	311	2 271
1996	103	87	113	107	90	173	124	140	219	152	220	250	1 778
1995	138	112	140	92	75	99	133	143	167	136	121	104	1 460
1994	697	677	465	131	118	151	210	220	212	205	142	151	3 379
1993	454	458	511	323	349	834	1 575	2 646	3 812	867	463	584	12 876
1992	503	340	269	317	339	454	486	619	482	497	421	511	5 238
1991	363	179	215	349	374	404	407	488	456	465	418	451	4 569

4. Visum: motatte søknader, innvilgelser og avslag i 1999 etter nasjonalitet og region (Kilde: Fremkon- FL037)

	Motatte søknader	Innvilgelser	Avslag
Albania	113	80	21
Bosnia-Hercegovina	248	162	95
Bulgaria	424	344	11
Jugoslavia	894	381	492
Kroatia	246	164	70
Moldova	56	33	4
Romania	668	606	11
Russland	1 598	1 370	93
Tyrkia	841	484	264
Ukraina	84	71	4
Andre	61	37	3
Europa, totalt	5 233	3 732	1 068
Algerie	121	71	48
Egypt	106	63	42
Eritrea	119	79	30
Etiopia	244	119	98
Gambia	214	133	75
Ghana	346	220	98
Kamerun	55	29	27
Kenya	60	38	16
Marokko	606	400	182
Nigeria	173	67	97
Senegal	69	31	29
Somalia	56	25	23
Sudan	66	40	24
Tanzania	54	36	15
Tunisia	118	72	42
Andre	419	273	105
Afrika, totalt	2 826	1 696	951
Afghanistan	70	21	47
Bangladesh	118	70	47

	Motatte søknader	Innvilgelser	Avslag
Filippinene	415	373	46
India	821	566	171
Irak	386	151	177
Iran	2 004	1 443	358
Kina	712	628	41
Libanon	272	162	70
Pakistan	1 708	742	964
Sri Lanka	527	379	111
Syria	115	56	45
Thailand	814	583	139
Vietnam	404	227	121
Andre	293	199	41
Asia, totalt	8 659	5 600	2 378
Colombia	170	129	17
Cuba	253	210	25
Dominikanske Republik	62	33	17
Peru	199	150	29
Andre	12	13	1
Sør- og Mellom Amerika, totalt	696	535	89
Statsløse, totalt	180	94	61
Andre	11	7	1
Totalt	17 605	11 664	4 548

Stort sett omfatter visumtallene typiske turister eller andre som skal være her tre måneder, og som ikke trenger oppholdstillatelse eller arbeidstillatelse. I tillegg kommer det mange personer fra land som Norge har visumfritetsavtale med, og som derfor ikke er med i tabellen. En del utenriksstasjoner har avgjørelsesmyndighet til å innvilge visum på egen hånd. Visa gitt ved norske utenriksstasjoner er ikke inkludert i statistikken.

5. Bortvisning ved innreise og grunnlaget for bortvisning i 1999 (asylsøkere er ikke inkludert) (Kilde: Fremkon- FL025)

Grunnlag								
Manglende pass/visum	Tidligere utvist	Manglende tillatelse	Manglende midler	Tidligere straffet	Nordisk passkontroll overenskomst	Offentlig orden	Rikets sikkerhet	Totalt
847	18	362	228	280	8	3	0	1746

6. Bortvisning etter innreise og grunnlaget for bortvisning i 1999 (asylsøkere er ikke inkludert) (Kilde: Fremkon- FL026)

Grunnlag								
Manglende pass/visum	Tidligere utvist	Manglende tillatelse	Manglende midler	Tidligere straffet	Nordisk passkontroll overenskomst	Offentlig orden	Rikets sikkerhet	Totalt
14	2	50	4	22	0	4	1	97

7. Utvisninger og grunnlaget for utvisning i 1999 (Kilde: Fremkon- FL028)

Grunnlag				
Overtredelse av utlendingsloven	Straffet	Offentlig orden m m	Rikets sikkerhet	Totalt
114	604	0	0	718

8. Innvilgelsesprosent av søknader behandlet av UDI, 1999 etter verdensdel (Kilde: Fremkon - FL037)

Verdensdel	Visum	Oppholdstillatelser	Arbeidstillatelser	Statsborgerskap
Asia	70	85	89	94
Afrika	64	70	80	90
Europa	78	84	84	94
Amerika	86	92	94	97
Statsløse	61	85	87	95
Totalt 1999	72	83	87	94
Totalt 1998	78	87	91	96
Totalt 1997	76	87	93	95
Totalt 1996	76	86	97	96
Totalt 1995	78	79	97	93
Totalt 1994	76	70	96	92
Totalt 1993	72	84	98	92
Totalt 1992	70	84	95	92

Osceania er ikke tatt med pga. lave tall. Visum for Amerika gjelder Latin-Amerika. En rekke visuminnvilgelses gis av utenriksstasjoner, og disse er ikke regnet med her. Innvilgelsesprosenten beregnes ut fra summen av innvilgelses og avslag (ikke ut fra mottatte søknader).

9. Resultat asylvedtak 1. instans i 1999 etter nasjonalitet og verdensdel (Kilde: UDIs asylvedtaksstatistikk)

Land/Verdensdel	Asyl	Opphold på humanitært grunnlag	Avslag	Totalt
B.-Hercegovina	84	20	36	140
Jugoslavia	6	145	148	299
Kroatia	17	540	762	1 319
Romania	0	0	76	76
Russland	1	12	160	173
Slovakia	0	0	75	75
Tyrkia	2	16	135	153
Andre	5	0	113	118
Europa, totalt	115	733	1 505	2 353
Algerie	0	10	16	26
Eritrea	1	26	18	45
Etiopia	7	36	64	107
Kamerun	0	2	35	37
Somalia	1	594	108	703
Sudan	0	21	34	55
Andre	0	16	71	87
Afrika, totalt	9	705	346	1 060
Afghanistan	11	25	200	236
Armenia	5	4	37	46
Irak	12	996	335	1 343
Iran	27	36	145	208
Libanon	0		23	23
Pakistan	0	16	149	165
Sri Lanka	0	67	192	259
Syria	1	5	46	52
Andre	0	12	64	76
Asia, totalt	56	1161	1 191	2 408
Nord-Amerika, totalt			4	4
Colombia	1	1	133	134
Andre	0	0	8	8
Sør- og Mellom Amerika, totalt	1		141	142
Statsløse, totalt		10	113	123
Totalt	181	2 609	3 300	6 090

Tabellen gir oversikt over antall asylvedtak fattet av UDI i perioden. Henleggelse på grunn av at søkere forsvinner eller at søknader trekkes e. l., er ikke omfattet. Kolonnen for avslag inneholder også 411 vedtak i saker hvor søkeren befinner seg i utlandet. I disse sakene henvises søker til å kontakte UNHCR. De største gruppene er borgere av Afghanistan med 134 saker og borgere av Sri Lanka med 112 saker.

10. Antall asylsøkere til Norge i 1999 etter nasjonalitet og verdensdel (Kilde UDIs asylsøknadsstatistikk) samt tilsvarende tall for 1997 og 1998

Land/Region	1997	1998	1999
Albania	21	9	69
Bosnia-Hercegovina	90	236	161
Jugoslavia	343	1 666	1 152
Hviterussland	7	10	75
Kroatia	55	2 452	60
Litauen	24	29	58
Moldova	2	8	48
Romania	19	77	153
Russland	39	141	318
Slovakia	1	1	233
Tyrkia	44	131	279
Andre	70	61	105
Europa, totalt	715	4 821	2 711
Algerie	22	40	66
Eritrea	12	38	61
Etiopia	48	81	126
Somalia	552	955	1 340
Sudan	34	46	59
Andre	84	93	127
Afrika, totalt	752	1 253	1 779
Afghanistan	16	45	172
Armenia	2	31	124
Georgia	5	4	69
Irak	272	1 317	4 073
Iran	138	270	350
Kasakhstan	5	4	55
Libanon	17	28	49
Pakistan	26	146	265
Sri Lanka	196	173	112
Syria	23	73	95
Andre	36	84	114
Asia, totalt	736	2 175	5 478
Colombia	15	191	5
Andre	11	18	19
Amerika, totalt	26	209	24
Oseania	0	0	4
Statsløse, totalt	42	85	164
Totalt	2 271	8 543	10 160

11. Personer som har fått vedtak om beskyttelse og tilhørende personer som har fått innvilget familiejenforening, 1988 - 1999

(Kilde: Fremkon, manuelle tellinger 2. instans asylvedtak, Flyktingeregisteret (overføringsflyktninger og familiejenforeninger))

I. Asylvedtak	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
<i>FØRSTE INSTANS (UDI)</i>												
Asyl	147	338	108	101	63	54	22	29	6	14	66	181
Opphold hum.gr.lag	4 110	3 667	1 219	1 654	1 044	471	1 353	913	610	550	1 564	2 609
Avslag	2 115	2 927	2 059	2 265	2 884	4 685	2 963	1 414	1 410	1 428	2 233	3 300
Totalt	6 372	6 932	3 386	4 020	3 991	5 210	4 338	2 356	2 026	1 992	3 863	6 090
<i>KLAGEINSTANS (JD) (KLAGEBEHANDLING/OMGJØRINGSBEGJÆRING)</i>												
Asyl	0	19	22	22	78	0	0	0	0	4	13	0
Opphold hum.gr.lag	321	1 460	254	223	450	207	1 961	592	255	176	249	423
Avslag	360	1 801	2 009	1 551	2 188	2 226	3 657	1 004	913	1 364	1 055	3 140
<i>FORNYET VURDERING</i>												
Opphold hum.gr.lag						79	2 352	404	0	0	0	0
Avslag						0	61	1	0	0	0	0
<i>INDIVIDUELLE VEDTAK FOR PERSONER SOM TIDLIGERE HAR MIDL. OPPH. ETTER KOLLEKTIV VURDERING (BOSNIERE)</i>												
Asyl									0	69	29	0
Opphold hum.gr.lag									0	0	0	0
Avslag									0	103	27	0

II. Overføringsflyktninger (Innreisetilatelse)

1. Individuell vurdering												
<i>fra 1999 inkl. bosniere (BIH)</i>	774	1 075	974	1 142	1 395	517	221	330	594	1 281	1 118	1 480
2. Kollektiv vurdering (<i>tidl BIH, fra 1999 kosovoflyktninger</i>)												
					642	957	473	1 261	194	62	6	6 092
Sum overføringsflyktninger	774	1 075	974	1 142	2 037	1 474	694	1 591	788	1 343	1 124	7 572

III. Vedtak etter kollektiv vurdering

BIH og kosovoflyktninger (<i>eksklusive overføringsflyktninger</i>)					530	7 210	664	712	588	433	261	1 967
<i>Jfr. forklaring vedtak etter kollektiv vurdering</i>												

IV. Innvilgelser I - III

ANTALL PERSONER SOM HAR FÅTT VEDTAK OM BESKYTTELSE I PERIODEN												
Asyl	921	1 432	1 104	1 265	1 536	571	243	359	600	1 368	1 226	1 661
Opphold hum.gunnlag	4 431	5 127	1 473	1 877	1 494	757	5 666	1 909	865	726	1 813	3 032
Koll.vurd. inkl. overf.					1 172	8 167	1 137	1 973	782	495	267	8 059
Totalt	5 352	6 559	2 577	3 142	4 202	9 495	7 046	4 241	2 247	2 589	3 306	12 752

V. Familiejenforeninger

(GJENFORENING MED GRUPPENE I OG II.1 OVER)												
	1 212	1 717	1 290	935	980	952	570	361	661	882	915	1 542

VI. Innvilgelser IV - V

ANTALL MED BESKYTTELSE INKL. FAMILIEJENFORENING												
	6 564	8 276	3 867	4 077	5 182	10 447	7 616	4 602	2 908	3 471	4 221	14 294

I kategori II og III angir tallene tom. 1995 ankomster (satt i kursiv). Alle de øvrige tallene gjelder antall personer som har fått vedtak. Fornytt vurdering gjelder kosovoalbanere som var omfattet av avtalen mellom regjeringen og Kirken. Overføringsflyktninger gjelder innreisetilatelse for personer fremmet bl.a. via FN's høykommissær for flyktninger (UNHCR).

De som har fått innreisetilatelse etter individuell vurdering har i det alt vesentlige fått innvilget asylstatus. Vedtak etter kollektiv vurdering i kategoriene II.2 og III gjelder inntil 01.01.99 personer fra Bosnia-Hercegovina som har fått midlertidig opphold. Fra 01.01.99 gjelder II.2 kosovoflyktninger, på humanitært grunnlag etter en kollektiv vurdering.

V Familiejenforeninger. Dette tallet gjelder familiejenforening med alle kategorier.

Begrepsdefinisjoner

Arbeidstillatelse Tillatelse til å ta arbeid i Norge. Arbeidstillatelse kan gis til personer over 15 år dersom de innvandringsregulerende vilkårene i utlendingslovgivningen er oppfylt. Når det gjelder EØS-borgere, se Oppholdstillatelse

Asyl Fristed for personer som med rette frykter forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en spesiell sosial gruppe. Asyl innebærer blant annet beskyttelse mot å bli sendt tilbake til området der vedkommende har grunn til å frykte forfølgelse. Asyl gir også visse rettigheter under oppholdet i asyllandet. Utlendinger som innvilges asyl i Norge, får status som flyktninger.

Asylavhør Så raskt som mulig etter ankomst til Norge avhøres asylsøkeren av politiet. Asylsøkeren må forklare grunnen til at hun/han søker asyl. Opplysningene gitt i asylavhøret danner grunnlaget for asylsøknaden.

Asylsøker Person som på egen hånd og uanmeldt ber myndighetene om beskyttelse og anerkjennelse som flyktning. Personen kalles asylsøker inntil søknaden er avgjort.

Avslag Vedtak som betyr at vilkårene for asyl eller opphold på humanitært grunnlag ikke er til stede. Vedtak fattet av politiet, kan påklages til UDI. Vedtak fattet av UDI, kan påklages til Justisdepartementet.

Basiskommune En kommune som UDI har inngått særskilte avtaler med om å bosette enslige mindreårige og som skaffer seg solid kompetanse og ekstra tilrettelagte bo- og omsorgsløsninger for enslige mindreårige.

Bortvisning Vedtak om å nekte utlending adgang til Norge eller påby utlending å forlate landet. Vedtaket er ikke til hinder for senere innreise. Bortvisning må ikke forveksles med utvisning eller uttransportering fra riket.

Bosetting i kommunen Flyktning, person med opphold på humanitært grunnlag eller person med kollektiv beskyttelse som flytter ut av statlig mottak og blir ordinær innbygger i en kommune. Begrepet omfatter også overføringsflyktninger og andre som ikke er innom statlige mottak. Personer som trenger offentlig hjelp, må bosette seg i den kommunen som staten ved UDI og kommunen (bosettingskommunen) blir enige om.

Bosettingstillatelse Tillatelse som kan gis etter tre år i Norge med gyldig oppholds- eller arbeids tillatelse som danner grunnlag for bosettingstillatelse. Tillatelsen er ikke tidsbegrenset, og den gir rett til varig opphold og generell adgang til å ta arbeid i Norge. Den gir også utvidet vern mot bortvisning og utvisning. En bosettingstillatelse faller som hovedregel bort ved opphold i utlandet utover to år.

Driftsoperatør Står for den daglige drift av statlige mottak for asylsøkere. Kan være en kommune, frivillig organisasjon e.l. (Se Statlig mottak)

Enslig mindreårig Asylsøker, flyktning eller person med opphold på humanitært grunnlag som er under 18 år, og som er uten foreldre eller andre med foreldreansvar i Norge.

Familiegjenforening Oppholds- eller arbeids tillatelse som innvilges til nære familiemedlemmer av utenlandsk statsborger med lovlig opphold i Norge. Familiegjenforening gjelder også familiemedlemmer til norsk statsborger. Familiegjenforening gjelder i hovedsak barn under 18 år og ektefelle.

15 måneders regelen Asylsøkere som ikke har fått endelig svar på sin asylsøknad innen 15 måneder etter at de søkte, skal i følge 15-månedersregelen gis opphold på humanitært grunnlag. Regelen gjelder i tilfeller der den lange saksbehandlingstiden skyldes forhold hos utlendingsforvaltningen.

Dersom asylsøkeren selv bidrar til å forlenge behandlingstiden, f.eks ved ikke å legge fram korrekte opplysninger om identitet, gjelder ikke regelen. Det gjør den heller ikke hvis den lange behandlingstiden skyldes andre forhold utenfor myndighetenes kontroll.

Flyktning I juridisk forstand omfatter begrepet «flyktning» overføringsflyktninger og asylsøkere som har fått innvilget asyl. I dagligtale brukes begrepet om en person på flukt, for eksempel på grunn av krig, uroligheter, menneskerettighetsovergrep eller miljøkatastrofer. I forbindelse med flyktningarbeid i Norge brukes begrepet «flyktning» om overføringsflyktninger og asylsøkere som har fått asyl eller opphold på humanitært grunnlag.

Førsteinstans Den instans som fatter første vedtak i en sak. I asylsaker er det alltid UDI. Et slikt vedtak kan som hovedregel påklages til overordnet organ.

Individuell beskyttelse Innebærer at asyl eller opphold på humanitært grunnlag innvilges etter en individuell behandling av søknad.

Innvandrere En person født i utlandet og fast bosatt i Norge, men med begge foreldre født i utlandet.

Innvandrerbefolkning Omfatter personer som har to utenlandsfødte foreldre og/eller selv er født i utlandet. Mer presist: personer som hverken har foreldre eller besteforeldre som er født i Norge. For adopterte regnes adoptivforeldre, ikke biologiske foreldre, som foreldre.

Integrering Gjeldende prinsipp i norsk innvandringspolitikk som vanligvis betyr at innvandrere og flyktninger blir funksjonsdyktige deler av majoritetssamfunnet, men uten at de mister sin kulturelle eller etniske identitet.

Integreringstilskudd Kommuner som bosetter flyktninger, mottar et tilskudd på 290.000 kroner per person fordelt over fem år. Kommuner som bosetter enslige mindreårige flyktninger, får i tillegg 90 000 kroner per barn per år.

Kollektiv beskyttelse Midlertidig oppholds- eller arbeidstillatelse kan innvilges personer i en massefluksituasjon på kollektivt grunnlag, det vil si etter en gruppevurdering. Eventuelle asylsøknader kan stilles i bero i inntil tre år. Slik tillatelse danner ikke grunnlag for bosettingstillatelse de første fire årene.

Midlertidig beskyttelse Se Kollektiv beskyttelse.

Opphold på humanitært grunnlag Vanlig betegnelse på tillatelse som gis til asylsøkere som ikke fyller kravene til asyl, men som har en flyktningliknende bakgrunn. Kan også gis der andre sterke menneskelige hensyn taler for at de bør få bli i landet.

Oppholdstillatelse Tillatelse til å oppholde seg i Norge ut over tre måneder. En slik tillatelse gir ikke rett til arbeid, unntatt for EØS-borgere.

Overføringsflyktning Flyktninger som får komme til Norge etter et organisert uttak, vanligvis i samarbeid med FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Stortinget, etter forslag fra Regjeringen, fastsetter en kvote for hvor mange overføringsflyktninger Norge kan ta imot hvert år. (Tidligere ble overføringsflyktninger kalt kvoteflyktninger.)

Rasisme Begrunnelse og rettferdiggjøring av forskjellsbehandling av enkeltpersoner eller grupper med utgangspunkt i deres «rase», hudfarge, trosbekjennelse, avstamning, nasjonale eller etniske opprinnelse.

Regionkontor UDI har seks regionkontorer som blant annet arbeider med mottak av asylsøkere og bosetting av dem som får bli i landet. Region-

kontorene ligger i Narvik, Trondheim, Bergen, Kristiansand, Oslo og Gjøvik.

Repatriering Innebærer at en flyktning reiser tilbake til hjemlandet frivillig. Ble tidligere også brukt i Norge om tilrettelegging av frivillig tilbakevending for personer med flyktningbakgrunn (se Tilbakevending).

Statlig mottak Bosted for asylsøkere mens de venter på behandling av asylsøknaden. Etter vedtak blir de normalt boende enda en periode i statlige mottak før bosetting eller utreise. Beboere i statlige mottak får hjelp til det nødvendige av mat og klær, og de har ulike plikter og tilbud. Mottakene holder nøktern standard og er fortrinnsvis basert på selvhushold.

Tilbakevending Brukes om personer med flyktningbakgrunn som vender tilbake til sine hjemland. Tilbakevending kan skje på eget initiativ eller være organisert av myndighetene. Den kan foregå med eller uten offentlig støtte og annen aktiv stimulans eller tilrettelegging (se Repatriering).

Transittmottak Midlertidig bosted for asylsøkere inntil de er avhørt av politiet og har gjennomgått helsesjekk.

Utlendingsloven og Utlendingsforskriften

Utlendingslovens bestemmelser gir rammer for utlendingers adgang til Norge og deres opphold her. Loven ble vedtatt 24. juni i 1988, og den trådte i kraft 1. januar 1991. Utlendingsloven erstattet Fremmedloven av 1956.

Utlendingsforskriften angir nærmere hvordan Utlendingslovens regler skal håndheves. Forskriften ble fastsatt ved resolusjon av 21. desember 1990, og trådte i kraft samtidig som Utlendingsloven.

UDIs vedtak om beskyttelse og arbeids- og oppholdstillatelser fattes i henhold til Utlendingsloven og -forskriften.

Utvising Vedtak som innebærer at en utlending må reise ut av landet og bare kan komme tilbake hvis spesielle vilkår er oppfylt (se Bortvisning).

Visum Tillatelse til å reise inn i landet og oppholde seg her i inntil tre måneder. Utenlandske borgere som ønsker å reise til Norge skal som hovedregel søke om slik tillatelse ved nærmeste norske utenriksstasjon. Søknaden må være innvilget før innreise til Norge. Norge har visumfrihetsavtaler med en rekke land. Statsborgere fra disse landene trenger ikke visum for innreise.

Publikasjoner utgitt av UDI i 1999

Bøker:

- «Holdningsskapende lokalsamfunnsarbeid» Presentasjon av holdningsskapende tiltak.
- «Håndbok 1999 – Arbeidet med flyktninger, asylsøkere og innvandrere» En veileder til bruk i kommunene.

Rapporter:

- «Deltagelse eller utestengning?» Rapport om kommuner, innvandrere og integrering, basert på 46 møter med 34 kommuner i 1998.
- «Rasistisk motivert vold og trakassering i Europa»
- «Integrering av innvandrere: På vei mot like muligheter»
- «Årsrapport for Utlendingsdirektoratet 1998» Utgitt på norsk og engelsk.

Hefter/Brosjyrer:

- «Boligløsninger – bosetting av flyktninger i kommunene» Muligheter og virkemidler for å bosette flyktninger i kommunene.
- «Tverrfaglig veiledningstjeneste» Rådgivnings- og veiledningstjenesten i lokalt arbeid mot rasisme og fremmedfiendtlighet.
- «Kort presentasjon av Utlendingsdirektoratet» Utgitt på bokmål, nynorsk og engelsk.

www.udi.no

Ønsker du å bestille noen av våre brosjyrer, rapporter, eller andre publikasjoner, kan du ta kontakt med vår distribusjon pr telefaks: 23 35 15 08 eller via Internett (www.udi.no). På UDIs hjemmesider finner du en oversikt over alle våre publikasjoner og bestillingsliste.

Utlendingsdirektoratet

Postboks 8108 Dep, 0032 Oslo
Besøksadresse: Hausmanns gate 21
Telefon: 23 35 15 00
Telefaks: 23 35 15 01
E-post: udi@udi.no

Regionkontor Øst

Postboks 8789 Youngstorget, 0028 Oslo
Besøksadresse: Youngstorget 1,
Telefon: 23 31 10 00
Telefaks: 23 31 10 50

Regionkontor Indre Østland

Postboks 445, 2801 Gjøvik
Besøksadresse: Storgata 10
Telefon: 61 14 65 00
Telefaks: 61 17 57 14

Regionkontor Sør

Postboks 647, 4601 Kristiansand
Besøksadresse: Slottsquartalet,
Tordenskjolds gate 9
Telefon: 38 10 60 60
Telefaks: 38 02 04 80

Regionkontor Vest

Postboks 4048 Dreggen, 5023 Bergen
Besøksadresse: Bugården 8
Telefon: 55 31 70 55
Telefaks: 55 31 90 85

Regionkontor Midt Norge

7005 Trondheim
Besøksadresse: Peter Egges plass 2
Telefon: 73 89 24 00
Telefaks: 73 89 24 01

Regionkontor Nord

Postboks 803, 8501 Narvik
Besøksadresse: Dronningens gate 49
Telefon: 76 96 58 10
Telefaks: 76 96 58 39